

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kultura a umění Pardubic v rámci školního projektu

The culture and art of Pardubice in a school project

Karolína Skácelová

PRAHA 2013

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra pedagogiky

KULTURA A UMĚNÍ PARDUBIC V RÁMCI ŠKOLNÍHO PROJEKTU

THE CULTURE AND ART OF PARDUBICE IN A SCHOOL PROJECT

Bakalářská práce

KAROLÍNA SKÁCELOVÁ

Vychovatelství

Kombinované studium

Vedoucí práce: Mgr. Marcela Žáková

PRAHA 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením
Mgr. Marcely Žákové.

V práci jsem použila informační zdroje uvedené v seznamu.

V Praze dne 30.4. 2013

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Marcele Žákové za vstřícný přístup při vedení mé bakalářské práce a cenné rady a připomínky, které mi během ní poskytla. Děkuji Mgr. Vlastě Skácelové za pomoc a názory vycházející z praxe. Dále kolegyním ze ZŠ Polabiny 1, Pardubice za ochotu při realizaci praktické části mé bakalářské práce.

Anotace v českém jazyce

Bakalářská práce se zabývá projektem ve školní družině v teorii a následně je projekt „Kultura a umění Pardubic“ předveden v praxi.

V teoretické části se věnuji školní družině, její funkci a významu pro rodiče i žáky. Zmiňuji organizační formy práce a zdůrazňuji projekt jako vysoce efektivní a u žáků oblíbený.

Praktická část je věnována projektu „Kultura a umění Pardubic.“, který jsem se snažila realizovat v podmínkách školní družiny při ZŠ Polabiny 1 – Pardubice.

Klíčová slova

Školní družina, projekt, Pardubice, kultura, umění, volný čas

Annotation in English

This thesis deals with a project in an after-school club in theory and subsequently the project "Culture and Arts Pardubice" is demonstrated in practice.

The theoretical part deals with after-school clubs, their function and importance for parents and pupils. I mention organizational forms of work there and emphasize the project as a highly effective tool which is appreciated by pupils as well.

The practical part is devoted to the project "Culture and Arts Pardubice", which I have implemented in the after-school club of the primary school Polabiny 1 – Pardubice.

Keywords

After-school club, project, Pardubice, culture, arts, leisure time.

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

OBSAH

Úvod	8
1 Teoretická část	10
1.1 Školní družina	10
1.1.1 Oddělení ŠD	10
1.1.2 Funkce ŠD.....	11
1.1.3 Podmínky ŠD	12
1.1.4 Požadavky na vychovatele v ŠD	13
1.1.5 Školní vzdělávací program.....	13
1.1.6 Činnosti v ŠD	14
1.1.7 Výchova a cíle v ŠD	17
1.1.8 Nebezpečí ohrožující hodnotu výchovy.....	18
1.2 Organizační formy práce ve školní družině	19
1.2.1 Projekt	19
1.2.2 Skupinová práce	20
2 Praktická část	22
2.1 Popis projektu „Kultura a umění Pardubic“	22
2.1.1 Vznik projektu	22
2.1.2 Typ projektu	22
2.1.3 Hlavní záměr projektu	23
2.1.4 Cíle projektu.....	23
2.1.5 Organizační formy	23
2.1.6 Výukové metody	24
2.1.7 Charakteristika skupiny	24
2.1.8 Obsah projektu	25
2.1.9 Způsob hodnocení projektu.....	27
2.1.10 Výstup projektu.....	27
2.1.11 Způsob prezentace projektu	27
2.1.12 Materiální zabezpečení.....	27
2.2 První projektový den – seznámení s projektem, výtvarné umění a umělecká fotografie	30

2.3	Druhý projektový den – literatura, divadlo a film	36
2.4	Třetí projektový den – literatura, divadlo a film.....	39
2.5	Čtvrtý projektový den – loutkové divadlo, kultura	43
2.6	Pátý projektový den – jde se za kulturou	45
2.7	Šestý projektový den – kulturní památky.....	48
2.8	Sedmý projektový den – hudba, tanec	51
2.9	Osmý projektový den – volný čas.....	54
2.10	Devátý projektový den – výlet, návštěva galerie.....	56
2.11	Desátý projektový den – hodnocení, rozloučení	58
3	Závěr	59
3.1	Použitá literatura a prameny	61
3.2	Seznam příloh	64
3.3	Seznam tabulek.....	65
3.4	Seznam obrázků.....	65

Úvod

Již pátým rokem pracuji jako vychovatelka ve školní družině.¹ Poznala jsem, jaké činnosti děti v mimoškolním zařízení baví, a které odmítají. Vím také, jaké zaměstnání ve školní družině preferují rodiče, kteří stále delší čas své děti v mimoškolním zařízení ponechávají. Chtějí, aby děti byly zaměstnané, ovšem bez nároku na přípravu a vybavení z jejich strany. Proto je málo přihlašují do kroužků, které jsou sice za velmi nízké ceny, ale vyžadují nějaké pomůcky – cvičební úbor, materiály pro výtvarnou práci apod. [Mach, 2013]

Organizace zaměstnání ve školní družině se pohybuje mezi dvěma póly. Od vlastní činnosti dětí pouze s dohledem vychovatelky k přeorganizovanému zaměstnání dětí. Je velmi těžké najít rozumnou míru, aby děti jen „nezlobily“ a zároveň nebyly pod neustálým tlakem plnění povinností.

Proto jsem si jako svou bakalářskou práci vybrala projekt v ŠD základní školy Polabiny 1 - Pardubice, který umožňuje různorodé činnosti žáků, které v družině nejsou obvyklé. Za cíl si kladu zjistit:

- zda je vhodné uplatnit projektovou metodu u žáků prvního stupně základní školy ve školní družině,
- jaký mají děti přehled o kultuře a umění v souvislosti s městem, kde žijí,
- jakým činnostem se rády věnují ve svém volném čase.

Chci s dětmi navštívit vybrané památky a kulturní akce v Pardubicích. Předpokládám, že organizace projektu bude náročná vzhledem k tomu, že děti netráví čas ve školní družině pravidelně (jako ve škole). Rodiče si je odvádějí podle svých potřeb, a tak bude u jednotlivců narušena kontinuita.

Myslím si, že znalost památek bude různá – podle věku dětí a založení rodiny. Stejný bude i vztah ke kultuře a umění, který se formuje především v rodině.

¹ Školní družina – dále v textu užívám také družina, nebo zkratku ŠD

Návštěva centra Pardubic bude pro všechny jistě zajímavá, protože s rodiči tráví děti čas dnes spíš v supermarketech než na cestách „za kulturou“.

Projekt jsem připravovala pro žáky ve věku 8 – 10 let, které jsem znala a měla s nimi po prázdninách pokračovat v práci. Z organizačních důvodů jsem však dostala jiné oddělení, které bylo složeno z mladších dětí. Předpokládám, že některé úkoly budu muset pozměnit vzhledem k věku dětí a některé budou pro ně obtížnější.

Další okolností, která ztěžovala realizaci projektu, bylo mé otěhotnění a dřívější odchod na mateřskou dovolenou. Poslední akce – návštěva města, manuální činnosti a prezentace pro širší veřejnost byla pro mě už velmi náročná.

Svou práci jsem rozdělila do dvou částí. V první – teoretické – popisuji školní družinu jako součást školského zařízení, jako organizační strukturu, funkci, cíle, podmínky a formy práce v ní.

Druhou část věnuji popisu projektu „Kultura a umění Pardubic“. Rozvádím jeho záměr, cíle a organizační formy. Popisuji skupinu dětí, ve které je projekt realizován.

Podrobně rozepisuji všechny projektové dny, které jsou zaměřeny k určitému tématu. Hodnotím je vždy z pohledu pedagoga a pohledu dětí.

V závěru uvedu, jak projekt proběhl, zda naplnil uvedené záměry a cíle a jak se potvrdí mé hypotézy.

Věřím, že má práce bude použitelná pro další vychovatelky ŠD v Pardubicích a pomůže jim nabídnout dětem méně obvyklé aktivity.

1 Teoretická část

Školní družina

Touto kapitolou bych ráda vysvětlila, jakým způsobem a za jakých podmínek školní družina pracuje a k čemu slouží.

Školní družina zpravidla funguje při základní škole. Může být také zřízena jako samostatné školské zařízení a sloužit více školám. Rodiče v zaměstnaneckém poměru často řeší co s volným časem dítěte po ukončení školy. Dostupným řešením je možnost docházet do školní družiny. Ta je určena přednostně pro žáky prvního stupně základní školy. Družina je součástí školských zařízení, která navazují a doplňují základní vzdělávání. Dělí se na oddělení po 30 žácích na jednoho vychovatele z důvodu zachování bezpečnosti. Při specifických činnostech jako je např. výlet, exkurze – musí být zajištěn další dozor (mimo areál školy by mělo být na jednoho pedagoga max. 23 dětí). Důležité je také brát zřetel na žáky se speciálními potřebami.

Do ŠD jsou žáci přihlášení k pravidelné činnosti po vyučování (popř. ranní ŠD – před vyučováním). ŠD je v provozu během školního roku, za daných podmínek i během prázdnin. [Hájek, 2008]

Příklad: ZŠ Polabiny 1, Pardubice

Děti musí být nahlášeny 10 dní před prázdninami a počet přihlášených žáků musí být minimálně 10. Tato informace je uvedena ve školním řádu ŠD a rodiče i žáci jsou s řádem seznámeni na začátku školního roku. Upozornění mohou být i během roku před nastávající dobou zprávou v notýsku, nebo na rodičovských schůzkách.

Za školní družinu se platí, částku a další podmínky si určuje škola.

1.1.1 Oddělení ŠD

Oddělení je základní organizační jednotkou. Jak je již uvedeno výše, jedno oddělení může být po 30 žácích na jednoho vychovatele. Žáci dochází do oddělení pravidelně. Na začátku školního roku jsou žáci rozděleni podle počtu do oddělení k jednomu vychovateli, kterého mají po celý školní rok. Také je snaha o to, aby žáci měli stejného vychovatele další roky, ale tato podmínka je na organizaci náročná.

Dochází ke smíšení ročníků. Může (z důvodu naplnění oddělení) docházet k rozdělení ročníku.

Obměna žáků v odděleních je denně velmi výrazná, žáci odcházejí na odpolední vyučování, do zájmových útvarů nebo za jinými aktivitami. Proto jsou oddělení sestavována s ohledem na tuto proměnlivost a naplňují se do počtu 25 žáků denně přítomných.

Žáci jsou převáděni do jiných oddělení s koncem směny vychovatele.

1.1.2 Funkce ŠD

Rozdělení [Pávková, 2002; Hájek, 2008]

- Výchovná – dává možnost, aby žák uspokojil své zájmy a zároveň rozvíjel své schopnosti, které by dokázal následně ohodnotit [Pávková, 2002]. Dále bych zařadila do této funkce vedení dětí k dobrému využití volného času, nabídku různorodých činností k procvičení dovedností a schopností, zajištění návyků a správných morálních hodnot. Důležitá je podpora dětí, vytvoření zázemí a jistoty a také individuální přístup k dětem.
- Vzdělávací – děti se seznamují s novými informacemi prostřednictvím nejrůznějších her, časopisů a knih nebo také rukodělných činností.
- Sociální – prostor pro čas s rodinou může být u některých žáků velmi krátký, tráví velkou část svého dne ve škole, družině, nebo na kroužcích. Jedním z důvodů je, že rodiče tráví dlouhý čas ve svém zaměstnání a nemají možnost vyzvednout děti dříve jak v 17 hodin. Dítě má možnost hrát si s kamarády pod dohledem vychovatelky a rodiče mají prostor pro své zaměstnání, nebo zájmy. V této době nemusí mít strach o své dítě, které díky školní družině je v bezpečném prostředí, mezi spolužáky, kde má možnost učit se komunikativním dovednostem, společenskému chování, fair play. Družina také nabízí možnost za určitých podmínek dítě připravit na výuku.
- Zdravotní – vychovatelka zajistí pravidelný režim dne s ohledem na výkonovou křivku dne, správně rozvrhne činnosti, zařadí každodenní pohyb na čerstvém

vzduchu, dbá na dodržování zásad bezpečnosti, na čistotu prostředí, u dětí kontroluje dodržování hygieny a pitného režimu.

- Prevence rizikových jevů chování – předcházení např. kouření, braní drog, násilí a šikaně. K prevenci dochází především učením jak správně využít volný čas. V kolektivu se žáci učí jednat s lidmi, předcházet konfliktům a jak je správně řešit. Učí se pomocí hry stanovovat pravidla, hlasování ve skupině apod.

1.1.3 Podmínky ŠD

Rozdělení [Hájek, 2007]

a) Materiální

Do této skupiny patří prostory, pomůcky, nábytek, dále také budoucí úpravy a požadované zařízení.

Při zajišťování těchto podmínek je třeba přemýšlet o bezpečnosti a snadné údržbě. Prostory musí být dostatečně velké a řádně osvětlené, se zajištěním hygienických podmínek a údržby. Prostory by měly být nejlépe v klidném prostředí, s možností blízkého dětského hřiště.

Interiér by měl být inspirativní pro komunikaci, hru a tvořivou činnost. Snažíme se např. vyhnout frontálnímu uspořádání lavic. To není možné v družinách, které nemají vlastní prostory. Výhodou práce v kmenových třídách je, že žáci prostředí znají a nemusejí se příliš přemísťovat. Nevýhodou je, že jsou po celou dobu pobytu v ŠD v prostředí, kde probíhá výuka. Další nevýhodou je náročnost udržování pořádku, děti si nemohou nechat rozdělanou hru nebo stavebnici do dalšího dne.

b) Personální

Podle mého názoru je rozdíl v požadavcích na učitele a vychovatele. Vychovatelka má děti vést k sociálním kontaktům, vytvářet ve skupině přátelství, učit děti komunikaci, vnímat potřeby dětí, projevit empatii, má se zajímat o to, co prožívají, učit je hrát, při hře, ale i jiných příležitostech děti naučit spravedlivě se dohodnout. Dále má žáky motivovat, zaujmout, vytvořit v nich chuť něco nového zkusit, něčeho dosáhnout, nebo se projevit. Jít příkladem a děti v činnostech podporovat, ale také umět

řící, co se jí nelíbí, být jim přítelem. Důležité je vytvořit příjemné prostředí – klidné, plné důvěry, a dětem nechat také čas pro vlastní hru a odpočinek.

1.1.4 Požadavky na vychovatele v ŠD

Obtížnost práce vyžaduje schopnost jednání s lidmi, autoritu, umění vést a organizovat. Vychovatel by měl být dobrým vzorem pro děti, řešit věci s klidem a to vyžaduje vyrovnanou osobnost, která zvládne i psychicky náročné podmínky.

Podle Hájka, Hofbauera, Pávkové, 2008, str. 133: *„Hlavní rysy osobnosti vychovatele, které jsou podmínkou pro úspěšné vykonávání profese:*

- *Schopnost empatie, vcítění se do prožívání druhých*
- *Komunikativnost, potěšení z komunikace s lidmi*
- *Přiměřená míra dominantnosti, která umožňuje vedení jiných lidí*
- *Odolnost, zvládání náročných životních situací, stabilita, nekonfliktnost*
- *Pozitivní ladění, optimismus i zdravý skepticismus, převaha kladných emocí*
- *Pozitivní vztah k lidem, k dětem, dospívajícím, dospělým, seniorům, opravdový zájem o jejich osudy, radost ze vzájemného kontaktu“*

1.1.5 Školní vzdělávací program

„Podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (tzv. školský zákon), který nabyl účinnosti 1. ledna 2005, mají mít všechny školské subjekty své školní vzdělávací programy (ŠVP). Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ČR vydalo tzv. Rámcové vzdělávací programy, z nichž školy následně odvozují vlastní školní vzdělávací program. Pro ŠD rámcové programy vydány nebyly a nebudou. Vytvářejí si vlastní závazný ŠVP, který vychází zejména z jejich konkrétních místních podmínek. Je to závazný pedagogický dokument.“ [Hájek B. a kol., 2007, str. 7]

Každá družina si ŠVP dělá na míru. Při vytváření dokumentu se měly na práci podílet všechny vychovatelky. ŠVP by neměly vnímat jako uzavřenou záležitost, která je neměnná, ale naopak mohou dokument upravovat podle aktuální situace. Dokument

by měl sloužit také jako inspirace pro činnost v ŠD. Školní družina by neměla být vnímaná pouze jako sociální instituce, ale jako plněhodné zařízení poskytující vzdělávání ve volném čase. ŠVP by měl navazovat na program školy a vyučování, proto se při jeho tvorbě vychází z Rámcového vzdělávacího programu školy a ze zkušeností vychovatelek, které vytváří program podle možností družiny. Inspirativat se mohou také ŠVP jiných škol a v předškolním vzdělávání.

ŠVP je veřejným dokumentem, který často bývá přístupný na internetových stránkách školy. Rodiče tak mají možnost porovnat, jaký volnočasový program která škola nabízí a zvážit podle toho výběr školy. Nemusí pak vnímat školní družinu pouze jako sociální službu hlídání dětí, ale rozvíjet výběrem správné školní družiny podle jejího programu zájmy svých dětí. Školní družina může být tak i důvodem, proč zapíší rodiče své dítě do školy. Svými aktivitami tvoří vizitku škole.

„Při tvorbě ŠVP má být uplatňován tzv. kurikulární přístup. Vlastní pojem kurikulum zahrnuje jak samotný vzdělávací program (občas se objeví i všezahrnující termín projekt), tak i průběh pedagogického působení a jeho obsah, a to včetně postojů a kompetencí, které žáci získávají.“ [Hájek B. a kol., 2007, str. 17]

Součástí ŠVP nejsou pouze plánované činnosti, ale také očekávané výsledky a hodnocení.

„Zájmové vzdělávání ve školní družině probíhá především při vlastní činnosti žáků prostřednictvím jejich interakce s okolím (s vnějšími podněty) a výrazně se na něm podílejí i vlastní zkušenosti dětí.“ [Hájek B. a kol., 2007, str. 17]

Při vymýšlení akcí pro děti v jejich volném čase by nás měla inspirovat jejich zvědavost a radost z nových objevů. Činnosti by měly být zábavné, založené na zážitku. Vědomosti získané touto činností pak budou pro děti přirozené.

1.1.6 Činnosti v ŠD

Základním prostředkem činnosti je hra založená na prožitku dětí, která obohacuje jejich sebezpoznávání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce.

Činnosti v ŠD můžeme rozdělit do tří základních skupin: [Hájek, 2007]

- Pravidelná - každodenní činnost v oddělení, která vychází z týdenní skladby zaměstnání, představuje organizované aktivity.
- Spontánní – která následuje zpravidla po organizované činnosti, zahrnuje ranní hry, odpolední klidové činnosti a pobyty venku.
- Příležitostná – ta je zahrnuta do týdenní skladby činností, např. kulturní vystoupení, besídky, karneval apod.

Podrobnější popis jednotlivých činností v ŠD: [Hájek, 2007; Hájek 2008]

- činnost odpočinková – jedná se o základní činnost ve školní družině, zařazuje se zpravidla po obědě, popřípadě ráno na ranní ŠD, nebo dle uvážení vychovatele kdykoli během celého dne. Je důležité si uvědomit, že dítě po výuce potřebuje mít také svůj čas pro vlastní hru. Do této činnosti můžeme zařadit zájmové aktivity žáků (např. sběratelství), ale např. také vycházku nebo individuální rozhovory s dětmi.
- činnost rekreační – odpočinková činnost se liší tím, že má vést také k odreagování. Je pohybově náročnější. Vede k odstranění únavy z vyučování, probíhá často venku organizovaně i spontánně (např. hraní fotbalu). Tato činnost je důležitá pro zdraví vývoj dítěte.
- činnost zájmová – patří do pravidelné činnosti družiny. Jde o organizovanou činnost, která by měla být rozmanitá a vést k rozvoji dítěte. Tato „*činnost umožňuje dětem seberealizaci (příp. i kompenzaci možných školních neúspěchů)*“ [Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, str. 145]. Do zájmové činnosti bych zařadila také činnosti, které vedou například k zlepšování prostředí (péče o zahrádku školní družiny, o hřiště apod.), pomoc druhým, zásady slušného chování, péče o zdraví (těmto aktivitám se věnují vychovatelky u žáků každý den a zároveň připravují často příležitostné akce, popř. projekty věnované těmto tématům např. Den Země, Týden zdraví atd.)

- příprava na vyučování – zahrnuje hraní didaktických her a prohlubování znalostí získaných během výuky. Vypracování domácích úkolů by mělo následovat po dohodě s třídním učitelem a rodiči, po odpočinku z vyučování a z náročných aktivit v ŠD, v klidném prostředí, aby bylo možné se na zadaný úkol soustředit. Vychovatelky nenahrazují učitele, který by práci opravoval, v případě nalezených chyb žáka pouze upozorní na kontrolu.

Při vymýšlení činností pro školní družinu musíme také stanovit časový plán, to znamená, jak dlouho tato činnost bude trvat a jak budeme v činnostech postupovat.

Příklad činností a časového plánu v ŠD Polabiny 1, Pardubice:

Obsah vzdělávání vychází z rámcového vzdělávacího programu pro základní školy, vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, je rozdělen do pěti tematických okruhů:

- Místo, kde žijeme.
- Lidé kolem nás.
- Lidé a čas.
- Rozmanitost přírody.
- Člověk a jeho zdraví.

ŠVP školní družiny je sestaven na dobu jednoho vzdělávacího cyklu, na pět let.

Součástí časového plánu je evaluační plán. „*Evaluace znamená zjišťování, hodnocení, případně vysvětlování dat charakterizujících pedagogický proces, tj. jeho stav, kvalitu a fungování (výsledky).*“ [Hájek B. a kol., 2007, str. 35]

Hodnotit svou práci by měla průběžně každá vychovatelka, což jí umožní případnou úpravu činností. Své zkušenosti vyměňují vychovatelky na metodickém sdružení. Zde hodnotí svou činnost a plánují akce pro další období. Činnost vychovatelek hodnotí vedení školy pomocí hospitací, kontrol apod.

Při evaluaci je potřeba sledovat nejen činnost vychovatelek, ale také zda školní družina splňuje podmínky pro vhodné prostředí a má zajištěné vhodné a bezpečné pomůcky.

Činnosti školní družiny vyžadují kurikulární přístup.

„To znamená jednotlivé činnosti a zaměstnání nejen plánovat, uskutečňovat a hodnotit je, ale také sledovat, které kompetence jimi žáci získávají či které byly rozvíjeny. Promýšlíme nejen jednotlivé činnosti, ale zejména jejich návaznost na další aktivity, čímž opět pomáháme dětem, aby získávaly a rozvíjely potřebné kompetence.“
[Hájek B. a kol., 2007, str. 34]

1.1.7 Výchova a cíle v ŠD

ŠD je mezistupeň mezi výukou ve škole a výchovou v rodině. Jedná se o společenský proces a tedy i o výchovu, není to pouze místo, které poskytuje hlídání dětí (sociální péči). ŠD není pokračováním školního vyučování, má svá specifika, která ji odlišují od školní výuky. Výchova dětí v ŠD je řízena vychovatelkou. Vychovatelka nabízí řadu činností, kterými děti motivuje k plnohodnotnému využití volného času, k získání dovedností a návyků. Pro svou práci musí mít stanovené cíle. Tím si lépe uvědomíme, jakým směrem budeme postupovat, jakou činnost zvolíme, jaké prostředky použijeme. To, jaký cíl si určíme, nám také pomůže lépe zhodnotit naši práci, zda jsme cílů dosáhli, nebo zda je potřeba naši práci zlepšit. [Hájek, 2007]

Stanovení cílů v ŠD můžeme pojmout z několika pohledů. Naším cílem je např. naučit žáky, jak hospodařit s volným časem. Z hlediska zájmového vzdělávání je hlavním cílem naučit žáky různým volnočasovým aktivitám, které žáky zdokonalí a podpoří jejich rozvoj. Každá školní družina si své cíle stanovuje podle podmínek, které má – v jakém prostředí pracuje, jaké je okolí družiny, kolik dětí má zapsaných apod. Zásadní je poskytnout podnětné činnosti, vedené profesionálním pedagogem, v bezpečném prostředí.

Školní družina má umožnit pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostné akce a nabídku spontánních aktivit. Dále odpočinek a přípravu na vyučování.

„Z hlediska požadované přesnosti a srozumitelnosti je vhodné, aby cíle byly formulovány nejčastěji pomocí „aktivizujících“ výrazů, které předjímají určitou činnost (např. prozkoumáváme, zkoušíme...) Tyto činnosti je tedy vhodné formulovat pomocí sloves v 1. osobě čísla množného, aby se tak navozovala představa, že jde o společné

činnosti žáků a vychovatelky, která je průvodkyní a iniciátorkou řízených volnočasových aktivit. Slovesa používáme pokud možno v jejich nedokonavém vidu, protože chceme vyjádřit, že většinou nejde o jednorázové činnosti, které něco završují, dokončují či někoho něčím definitivně vybavují, ale o aktivity, které bude vychovatelka průběžně podněcovat a žáky jimi motivovat k dalšímu komplexnímu rozvoji a k získávání nejrůznějších kompetencí důležitých pro jejich další život (použijeme např. slovo pátráme, nikoli vypátráme).“ [Hájek B. a kol., 2007, str. 20]

1.1.8 Nebezpečí ohrožující hodnotu výchovy

Kvalitu výchovy ve družině mohou ovlivnit nejvíce vychovatelky. Můžou mít pocit, že dělají svou práci dobře a pro děti dělají maximum, ale může se také stát, že toho dělají až příliš. Nedopřejí dětem dostatek času na spontánní činnost, denní program je přeorganizovaný, chaotický, může docházet k nervozitě z nesplněných úkolů, nebo dokonce k strachu z nesplněné práce. Pro školní družinu je hlavní činností hra, stává se ale, že vychovatelka zamění hru za školní úkoly, opakuje činnost probíhající během výuky (např. výtvarné náměty). Také při udělování trestu by ve školní družině nemělo být opisování, počty apod. Opakem přeorganizované činnosti je nečinnost, stereotyp, opakování, nedostatek her a námětů.

K dalším rizikům ovlivňujícím výchovu patří špatné prostředí, nevyhovující prostory, špatné vybavení pomůckami, nábytkem. Zásadní je sledovat, zda je zajištěna bezpečnost. K odstraňování těchto nedostatků je dobré průběžně hodnotit svou práci, při metodickém sdružení vychovatelek otevřeně hovořit o problémech, spolupracovat s kolegy a vedením na případných zlepšeních. Dobré je sledovat mínění veřejnosti, hodnocení rodičů, a snažit se o propagaci školy v areálu školy i mimo ní.

„Vychovatelky školní družiny by měly mít neustále na paměti, že jejich posláním není jen vyplňovat volný čas žáků jednotlivými vzájemně izolovanými zaměstnáními či dílčími aktivitami, ale že mají vyvíjet činnost cílenou. Promyšlenou a bohatou nabídkou vzájemně propojených a vhodně na sebe navazujících námětů...“ [Hájek B. a kol., 2007, str. 34]

Organizační formy práce ve školní družině

1.1.9 Projekt

Počátky smyslu projektů (tj. poznávání od jednotlivosti k celku, a naopak od celku k jednotlivostem) můžeme nalézt již u Jana Amose Komenského. Kořeny metody najdeme až na přelomu 19. – 20. století v USA ((John Dewey). Během let měla své zastánce i odpůrce. V dnešní době se tato metoda navrátila do škol. Na začátku devadesátých let dvacátého století pedagogové začali usilovat o změny ve škole a lepší motivaci žáků. Se vznikem rámcových vzdělávacích programů se situace zlepšila a došlo k zavádění projektů. Projekty se staly prostředkem pro plnění současných výchovně – vzdělávacích cílů.

Výchovně – vzdělávacích cílů můžeme v projektech dosáhnout naplňováním potřeb a zájmů žáka, které ho vedou k aktivnímu přístupu a rozvíjení svých schopností. [Tomková, 2009]

„Obsahovým základem projektu je téma ze života, které přirozeně sdružuje poznatky z různých oborů.“ [Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009, str.14]

Projekt kladně podpoří: [Tomková, 2009]

- evokace
- vnitřní motivace žáka
- konečný produkt (noviny, internetové stránky, film, naučná stezka, výstava, módní přehlídka aj.)
- veřejná prezentace – je lepší, když se žáci na ní podílejí

Při projektech ve školní družině je pro žáky zajímavé setkávání se s žáky z různých ročníků, vzájemná spolupráce a vypracovávání úkolů ve skupině. Zajímavé může být zapojení rodičů do projektu. Problémem může být zaneprázdněnost rodičů, a neochota dělat něco navíc.

1.1.10 Skupinová práce

Skupina je základní termín z oborů sociologie, sociální psychologie a pedagogiky. Vznikne seskupením minimálně dvou osob. Skupina může vzniknout samovolně, nebo ji může vytvořit pedagog.

Při práci s hrou je skupina velice důležitá. Při vytváření skupiny je doporučeno stanovit vedoucího skupiny. Jestliže se členové neznají, je vhodné zařadit nejdříve seznamovací aktivity. Během spolupráce je potřeba skupinu kontrolovat, usměrňovat, nebo naopak podpořit ji.

Skupina prochází několika stupni vývoje. Nejdříve je potřeba stanovit cíle a pochopit úkol. Je na vychovateli, aby dobře sledoval situaci ve skupině, pomáhal s odbouráním případných nejistot a skupinu podpořil a motivoval.

Dojde-li ve skupině k výměně názorů, k boji o postavení a vliv ve skupině nebo ke kritice ostatních, je dobré zařadit hry na uvolnění agrese a rozvíjet u dětí komunikaci. Je-li situace ve skupině vyrovnaná, dáváme dětem možnost poznat své silné i slabé stránky a prožít hru emocionálně. Skupina nese plnou odpovědnost za svou činnost a proto je schopná hodnotit práci a poskytnout zpětnou vazbu. Na závěr skupina vyhodnotí získané zkušenosti. [Činčera, 2007]

Výhody práce ve skupině:

- žáci jsou aktivní
- žáci, kteří jsou nesmělí, se lépe zařadí do činností
- žáci si pomáhají
- žáci se vzájemně kontrolují
- žáci berou práci více vážně, záleží jim na výsledku
- žáci se učí komunikovat a spolupracovat
- žáci se lépe poznají

Nevýhody práce ve skupině:

- neshody ve skupině
- pasivní přístup některých členů
- přenechání iniciativy na jiných
- negativní ovlivňování

2 Praktická část

Popis projektu „Kultura a umění Pardubic“

2.1.1 Vznik projektu

Projekt vznikl z mé osobní iniciativy. Školní družina, ve které pracuji, realizuje projekt „Poznáváme Pardubice“. Měla jsem pocit, že je ho potřeba lépe zpracovat a rozvinout. Ve školní družině se na projektu cíleně nepracuje a nevyužívá se nabízených možností. Minulý rok se družina zapojila do soutěže, kde bylo za úkol nakreslit památky města. Celoročně mají možnost děti navštěvovat divadelní představení. O dalších aktivitách nevím, a proto jsem měla nápad tento projekt poutavěji zpracovat pro mé oddělení. Nejdříve jsem se chtěla zabývat kulturou z jiných světů, ale po zamyšlení jsem se rozhodla věnovat se nejdříve umění, kultuře a historii něčeho, co je dětem bližší, a to jejich domovu. Tento projekt je naplánován na deset dní a je pouze základním seznámením s pojmy umění a kultura. Nabízí však široké možnosti a prohloubení původního projektu o historii Pardubic. Evokuje seznámení s jinými kulturami ve světě.

2.1.2 Typ projektu

Jedná se o projekt uměle vytvořený učitelem, který by měl vést k rozšíření znalostí a dovedností ve více oblastech.

Projekt bude probíhat ve školní družině, a to ve třídách, v areálu školy, ale také mimo budovu. Je určen pro jedno oddělení školní družiny, kde jsou žáci první a druhé třídy. Částečně bude do projektu zapojena celá školní družina a může docházet k propojení různých oddělení. Proto je důležité, aby jednotlivé dny projektu měly návaznost pouze tématem, ale činnosti jednotlivých dnů na sebe nemusely navazovat. Délka projektu byla stanovena na 10 dní. Projekt proběhl od 4. března do 15. března 2013.

2.1.3 Hlavní záměr projektu

Smyslem projektu je rozvíjet a podpořit zájem dětí mladšího školního věku o kulturu a umění.

Má vzbuzovat v dětech zájem o historii Pardubic a vytvořit u žáků potřebu informovat se o současném dění ve městě. Pomáhá jim dobře využít svůj volný čas a vnímat kulturu a umění jako neoddelitelnou součást svého života i do budoucna.

Mým záměrem bylo také, aby děti navštívily kulturní instituce - knihovny, galerie, a různé památky, neboť mnohým z nich tato možnost v budoucnosti už nemusí být nabídnuta.

2.1.4 Cíle projektu

V praktické části své bakalářské práce se snažím ověřit si, zda – a s jakým výsledkem je možné uplatnit projektovou metodu u žáků prvního stupně během volnočasových aktivit ve školní družině základní školy v Pardubicích. Zároveň chci zjistit, jaký mají děti přehled o umění, kultuře a kulturních památkách v Pardubicích, a jak umí využívat svůj volný čas.

Z pohledu učitele:

- vzbudit zájem žáků o svoje město, ocenit jeho kulturní přínos

Z pohledu žáka:

- seznámit se s historií a kulturou svého města
- navštívit dostupné kulturní akce (např. výstavy, divadla)

2.1.5 Organizační formy

- skupinová práce
- frontální činnost
- práce jednotlivců

2.1.6 Výukové metody

- Verbální (rozhovor, diskuze, vysvětlování, vyprávění, čtení, dramatizace)
- Praktické (výtvarná a pracovní činnost, fotografování)
- Motivační (neobvyklé činnosti – práce s fotoaparátem, se dřevem apod.)
- Didaktické hry (dramatické ztvárnění)
- Řešení problému (společné hledání způsobů a postupu práce)

2.1.7 Charakteristika skupiny

Projekt probíhal ve školní družině při základní škole Polabiny 1 – Pardubice, kde pracuji od roku 2008. Celá družina má 200 žáků, rozdělených do 7. oddělení. Skupinu tvoří celá třída 1. B, kterou mám na starosti od začátku školního roku, 8 dětí ze třídy 2. C (žáci se speciální výukou metodou Montessori) a jedna žákyně ze 4. A. Na některé dny u nás byli žáci 1. C (taktéž se speciální výukou metodou Montessori). Dvakrát probíhal program pro celou školní družinu.

1. B

Třidu navštěvuje 21 žáků, z toho 12 chlapců a 9 děvčat.

Žáky znám od prvního dne školy. Vede je zkušená paní učitelka s dlouholetou pedagogickou praxí a se smyslem pro důslednost. Je s ní mimořádně dobrá spolupráce v oblastech týkajících se:

- činnosti dětí s návazností škola – družina
- pravidla ve třídě, chování, komunikace
- řešení problémů ze strany žák/pedagog, žák/žák, pedagog/žák
- řešení problémů rodina/škola

Ve třídě se nevyskytují žáci se závažnými problémy, nebo specifickou poruchou učení, jedná se o ukázněnou třídu, kde fungují pravidla slušného chování. Ke komplikacím mezi žáky dochází výjimečně, vládou zde převážně pěkné sociální vztahy i přes větší počet vůdčích osobností. Děti se setkávají s prací ve skupině jen zřídka, výuka probíhá ve většině případů frontálně, s projektem se ještě nesetkaly.

2. C

Oddělení navštěvuje polovina žáků ze třídy 2. C, tj. 8 žáků. Rozdělení dětí proběhlo dobrovolně, dle jejich přání. Celou třídu jsem měla na starosti i v prvním ročníku. Žáci mají výuku odlišnou od dětí z 1. B. Jedná se o alternativní školu s metodou Montessori. Jejich výuka končí v jiný čas, a proto do družiny docházejí později. Nejedná se o problémové děti, pouze u jednoho žáka dochází ke konfliktům mezi spolužáky, často si vymýšlí, bere dětem věci. Pomáhá zde spolupráce s rodiči.

4. A

Jedná se o jednu žákyni, s kterou nemám žádné problémy, je velmi spolehlivá a hodně mi pomáhá.

2.1.8 Obsah projektu

1. DEN

1. Seznámení s projektovým vyučováním.
2. Seznámení s projektem.
3. Sestavení pravidel, vycházejících ze zásad, které si stanovila třída na začátku školního roku.
4. „Co je umění? Kde se s uměním v rámci našeho města setkáváme?“ – rozhovor.
5. Umělecká činnost dětí – práce s přírodninou.
6. Umělecká činnost dětí – umělecká fotografie zaměřená na detail v přírodě.
7. Hodnocení dne.

2. DEN

1. Seznámení s dalším odvětvím umění – divadlem.
2. Čtení v tělocvičně s hercem Východočeského divadla Pardubice Josefem Pejchalem.
3. Hodnocení dne.

3. DEN

1. Seznámení s dalším odvětvím umění – pokračování z předešlého dne a literární zpracování krajevých pověstí.

2. Čtení příběhu z knihy Lubomíra Macháčka Poklad na Kunětické hoře, výroba loutek.
3. Sestavení přípravy pro scénář k loutkovému divadlu.
4. Hra – skládání slov pomocí vlastních těl.
5. Opakování toho, co víme, a hodnocení dne.

4. DEN

1. Seznámení se scénářem loutkového divadla.
2. Nácvič divadla.
3. Předvedení divadla pro naše oddělení.
4. Hodnocení dne.

5. DEN

1. Vymezení pojmu „kultura“ a shlédnutí výstavy uměleckých fotografií v jídelně.
2. Sestavení ptačích soch a jejich rozmístění.
3. Nácvič divadla.
4. Realizace divadelního představení.
5. Hodnocení dne.

6. DEN

1. „Co je to kulturní památka?“ – rozhovor.
2. Orientační běh po kulturních památkách Pardubic.
3. Hodnocení dne.

7. DEN

1. „Je hudba a tanec umění?“ – diskuze.
2. Vystoupení hudebníka a učitele hry na housle Pavla Šíbla.
3. Hodnocení dne.

8. DEN

1. „Co je to volný čas, jak ho trávíme?“ – dialog.
2. Výroba sošek lidí z drátku – různé způsoby využití volného času.
3. Hodnocení dne.

9. DEN

1. Procházka centrem Pardubic.
2. Ukázka kulturních památek.
3. Návštěva výstavy.
4. Hodnocení dne.

10. DEN

1. Povídání o projektu, opakování informací, hodnocení, ocenění.
2. Emotivní fotografie vyjadřující pocity dětí z projektu.

2.1.9 Způsob hodnocení projektu

Projektové dny se budu snažit hodnotit vždy po programu projektu, tzn. ještě týž den, ale také na konci projektu jako celek. Hodnotit budu práci dětí, ale také děti budou hodnotit připravený program, jak se jim pracovalo, co se jim povedlo a nepovedlo, jak se jim spolupracovalo.

2.1.10 Výstup projektu

Závěrečná prezentace výrobků a fotografií z jednotlivých zájmových činností. Loutkové divadlo na základě pověsti o Pardubicích z knihy Lubomíra Macháčka Poklad na Kunětické hoře zahráné pro ostatní oddělení.

2.1.11 Způsob prezentace projektu

Výstava výrobků a fotografií, které děti předvedly jiným oddělením a zájemcům z řad rodičů a učitelů.

2.1.12 Materiální zabezpečení

1. DEN

- předem připravené přírodniny pro sestavu ptačích soch, temperové barvy, kelímky na vodu, hadříky na utírání štětců, štětce, ochranný oděv
- fotoaparát

2. DEN

- vhodně vybavená místnost pro besedu s hercem

3. DEN

- kniha Poklad na Kunětické hoře a jiné příběhy [MACHÁČEK, 2007]
- šablony loutek, dřevěné tyče, tavná pistole, laminovací stroj, fólie
- pracovní listy (příprava pro scénář)
- slova ke hře „skládání slov z našich těl“

4. DEN

- scénář, připravené kulisy, loutky

5. DEN

- připravená výstava fotografií, tzn. popsané a zalaminované fotografie
- kladívka, hřebíčky, tavná pistole, drátek, barevná peříčka
- scénář, připravené kulisy, loutky

6. DEN

- zalaminované karty s obrázky kulturních památek Pardubic
- pomůcky pro orientační běh, tzn. připevněné obrázky v terénu, psací potřeby pro děti a karty, na které zaznamenají názvy kulturních památek

7. DEN

- připravený prostor pro hudební vystoupení

8. DEN

- plyšové drátky, alobal, polystyrenové desky, temperové barvy, štětce, kelímky na vodu, hadříky na utření štětců, ochranný oděv, ubrus – popř. noviny na lavici, tavná pistole, samolepící bílý papír
- kniha Malujeme podle velkých mistrů [DICKINSOVÁ, 2006]

9. DEN

- obrázky kulturních památek, informace z historie
- knihy o Pardubicích

10. DEN

- obrázky z Pardubic (letáky apod.)
- perník, osvědčení

Během projektu jsem používala tyto knihy:

- Odměny a tresty ve školní praxi [ČAPEK, 2008]
- Práce s hrou pro profesionály [ČINČERA, 2007]
- Informatorium pro každého, aneb moderní vševěd [HODROVÁ a kol., 1984]
- Poklad na Kunětické hoře a jiné příběhy [MACHÁČEK, 2007]
- Pardubická zastavení: toulky městem s historickým ohlédnutím [PODDANÁ, KLIMPL, NETUŠIL, 2002]
- Pardubice metropole Polabí [RAZSKAZOV, 2009]
- Dějiny Pardubic 1. díl [ŠEBEK, 1990]
- Stoleté ohlédnutí: život Pardubic kolem roku 1900 [ŠEBEK, 2000]

První projektový den – seznámení s projektem, výtvarné umění a umělecká fotografie

Předpokládané činnosti dne:

1. Seznámení s projektovým vyučováním.
2. Seznámení s projektem.
3. Sestavení pravidel, vycházejících ze zásad, které si stanovila třída na začátku školního roku.
4. „Co je umění? Kde se s uměním v rámci našeho města setkáváme?“ – rozhovor.
5. Umělecká činnost dětí – práce s přírodninou.
6. Umělecká činnost dětí – umělecká fotografie zaměřená na detail v přírodě.
7. Hodnocení dne.

Průběh dne:

ÚVOD: (30 minut)

Po obědě jsme zašli v areálu školy k altánku, kde je možnost posadit se do kruhu na lavičky a trávit čas v přírodě. Počasí nám přálo. Děti se posadily do kruhu spíše „otráveně“, chtělo se jim více běhat a volně si hrát. Pod lavičkami jsou malé kamínky, které rozptylovaly jejich pozornost. Bylo znát, že není dobré zabývat se dlouhými rozhovory a bude lepší děti co nejdříve zabavit činností a motivovat je.

1. Seznámení s projektovým vyučováním.

První den jsem žáky chtěla seznámit s projektem „Kultura a umění Pardubic“. Zjišťovala jsem, jakou mají žáci zkušenost s projektovým vyučováním. Dalo se předpokládat, že děti z 2. C (třídy s Montessori výukou) budou mít zkušenosti, 1. B zatím nikoli.

Otázky byly následující:

1. Co je to projekt?
2. Pracovala tvá třída na projektu? Na jakém?
3. Líbilo se ti projektové vyučování? Proč?
4. Jak často máte ve své třídě den s projektovým vyučováním?
5. Jaké činnosti bys chtěl v projektu dělat?

Otázky byly pro děti příliš teoretické, proto jsem je změnila v rámci jejich možností vyjadřování. Žáci z 2. C se opravdu už s projektem setkali a hodnotili jej kladně. Ostatní žáci se díky tomuto hodnocení na projekt těšili. Nejčastější očekávané činnosti byly: práce s počítačem, vyhledávání informací z knih a předvádění výsledků své práce.

2. Seznámení s projektem.

a) Čím se náš projekt bude zabývat a jak dlouho bude trvat?

Náš projekt bude trvat 14 dní, začínáme 1. března a končíme 15. března. Zabývat se budeme Pardubicemi.

- kulturou
- uměním
- využitím volného času
- historií

b) Jakým způsobem budeme na projektu pracovat?

- jednotlivě
- skupinově
- společně celá třída

c) Motivace

- poznání svého města z různých úhlů pohledu

3. Sestavení pravidel, vycházejících ze zásad, které si stanovila třída na začátku školního roku.

Určení pravidel během projektu bylo spíše opakování zásad již dohodnutých na začátku školního roku. Bylo nutné upozornit na náročnost práce ve skupinách, na ohleduplnost a toleranci, kterou skupinová práce vyžaduje. Následovalo poučení o bezpečnosti během práce. Děti přijaly pravidla bez problémů a po celý den je respektovaly.

HLAVNÍ ČÁST: (100 minut)

4. „Co je umění? Kde se s uměním v rámci našeho města setkáváme?“ – rozhovor.

Co je to umění?

„Když někdo něco umí udělat“ Marek Čermák 1. B

Co třeba?

„Třeba něco ze dřeva“ Marek Čermák 1. B (pozn. děti věděly, že budeme používat dřevo)

Jaké umělecké výrobky jsou ze dřeva?

„Sochy, nebo nábytek.“ Natálie Šťastná 2. C

Jaké umělecké předměty vás ještě napadají?

„Obrazy“ Natálie Šťastná 2. C

Kde můžeme obrazy, nebo sochy vidět?

„V malebné místnosti.“ Dominik Horák 1. B

„V galerii.“ Kryštof Schröder 2. C

Kde je v Pardubicích galerie?

„Na náměstí.“ Více dětí

Na náměstí v domě U...

„U Jonáše“ Více dětí

Tak půjdeme si zkusit dělat umění...

5. Umělecká činnost dětí – práce s přírodninou.

Zadala jsem úkol:

Staneme se umělcem, který bude pracovat s přírodním materiálem. Inspirací v umění nám může být cokoli. My se necháme inspirovat přírodou a blížícím se jarem. Na jaře se k nám vrací ptáci z teplých krajín, jsou nabití dobrou náladou, sluníčkem a září barvami. Chci, aby se tyto větve stromů proměnily v úžasné ptáky s barevnými křídly. Z nich pak sestavíme barevné sochy ptáků, které můžeme vystavit.

Potřebujeme:

- různé větve
- barvy
- štětce

- vodu
- ochranný oděv proti zašpinění pro děti

Poučení o bezpečnosti při práci:

Naše činnost bude probíhat venku v areálu školy, je důležité dbát na bezpečnost, aby nedošlo ke zranění větvemi, barvou.

Průběh práce:

1. Barvení větví

Děti byly rozděleny do 4 skupin, k dispozici měly připravené větve, temperové barvy a štětce. Do práce se pustily s dobrou náladou a zaujetím. Nevyhnuli jsme se zašpinění oděvu, ke kterému došlo neopatrností při manipulaci s přírodninou nebo štětcem. Dětem se dařilo dodržovat pravidla, nikoho při práci neohrožovaly. Po dokončení činnosti a během schnutí nabarvených větví jsem zadala dětem druhý úkol.

6. Umělecká činnost dětí – fotografie zaměřená na detail v přírodě.

Kdo si myslí, že můžeme v galerii vidět výstavu fotografií? Děti se hlásí.

Kdo si myslí, že je fotografie umění? Děti se hlásí.

Úkolem je najít v přírodě detail, který pak s mojí pomocí děti vyfotografují, a zkusí tak vytvořit uměleckou fotografii. Po chvíli jsem došla k názoru, že děti nevědí, co je to detail. Zavolala jsem si je k sobě a zeptala se. Nevěděly, a proto došlo k vysvětlení termínu a názorné ukázce. Pak nacházely nejrůznější zajímavosti a líbila se jim práce s fotoaparátem. Několik dětí práce po krátkém čase nebavila, proto byla činnost ukončena, uklidili jsme a odebrali se do třídy k závěrečnému hodnocení.

ZÁVĚR: (20 minut)

Opakování toho co jsme se dnes dověděli.

Co je to umění? Kde se s uměním setkáváme? Kdo umění dělá?

Děti již uměly na otázky odpovědět.

7. Hodnocení dne.

Hodnocení proběhlo prostřednictvím barevných kartiček, neúčastnily se ho již všechny děti.

Oranžové = LÍBILO 10x

Modré = NELÍBILO 4x

Obrázek 1 Hodnocení prvního dne

Hodnocení z pohledu žáků:

Většině dětí se líbila práce s netradičním přírodním materiálem, barvení větví a práce v přírodě. Ocenily výběr materiálu – za netradiční považovaly přírodní materiál, ale také jeho velikost. Práce ve skupině se jim líbila, konflikty nevznikaly, rozdělení práce hodnotily kladně. Z uměleckého fotografování byli nadšeni ti, kterým se podařilo najít zajímavý detail.

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Zaujmout děti bylo těžké, protože na ně byl kladen požadavek dlouhodobější pozornosti. Dosavadní skladba činnosti sice zahrnovala společné hraní her, výtvarné práce, čtení apod., ale mělo to svůj řád a režim. Projekt zasáhl do tohoto režimu a vyžadoval delší soustředění žáků. Po náročném úvodu, kdy bylo těžké udržet pozornost dětí a získat odpovědi na otázky, hodnotím jejich práci kladně. Celkem bez problému se rozdělily do skupin, pracovaly se zaujetím a bylo vidět, že je práce baví. Volba materiálu (větví) se líbila i chlapcům. Nevznikl prostor pro „zlobení“. Při hledání detailu v přírodě, byla již pozornost žáků rozptýlena a jejich pozornost klesla. Závěrečný úklid a hodnocení již probíhalo bez potíží, děti si zapamatovaly nové informace k projektu a celkově hodnotily činnosti dne kladně.

Druhý projektový den – literatura, divadlo a film

Předpokládané činnosti dne:

1. Seznámení s dalším odvětvím umění – divadlem.
2. Čtení v tělocvičně s hercem Východočeského divadla Pardubice Josefem Pejchalem.
3. Hodnocení dne.

Průběh dne:

ÚVOD: (60 minut)

Žáci, kteří jsou přihlášení do školní družiny, mají možnost po celý rok navštěvovat pohádkové předplatné ve Východočeském divadle Pardubice. Zároveň je naše družina přihlášena do programu „Čteme dětem“ a snažíme se dětem nejen číst, ale také jim zprostředkovat setkání se zajímavými lidmi nejen z Pardubic. Tohoto projektu se již účastnili např. Dominik Hašek, Martin Doktor a další.

1. Seznámení s dalším odvětvím umění – divadlem.

Včera jsme si povídali o umění, vyzkoušeli jsme si umění výtvarné – připravili jsme si přírodní materiál pro výrobu sochy a také jsme vyzkoušeli najít v přírodě detail a pokusili jsme se vytvořit uměleckou fotografii.

Do umění ale nepatří pouze sochy, obrazy a fotografie. Vysvětlili jsme si, co to umění je.

Kdo je to umělec?

„Člověk, co umí udělat něco, co jiný nedokáže.“ Simona Rybářová 1. B

Vysvětlila jsem dětem, že je to člověk, který má talent a používá fantazii.

Co je to fantazie? Vysvětlila jsem dětem, že je to představivost.

Kdo používal svou fantazii při barvení větví? Všichni přihlášení.

Hra:

Představte si, že stojíte na jevišti a máte za úkol zahrát pohádkovou postavu, aniž byste promluvili.

Děti si zkouší předvádět pantomimu a hádat pohádkové postavy.

Hra:

Dva dobrovolníci - představte si, že stojíte na jevišti, já vám dám lísteček, kde je napsaný název pohádky a pohádkové postavy, vy zkusíte zahrát rozhovor mezi postavami tak, aby ostatní poznali co je to za pohádku.

Děti předvedly rozhovor Červené Karkulky s vlkem.

Děti si vyzkoušely práci herce a procvičily svou fantazii při předvádění pantomimy i rozhovoru, ale také při hádání, o jaké pohádkové postavy se jedná, a o jakou pohádku jde.

Jaký umělec stojí na jevišti a něco předvádí?

„Herec“ Většina dětí

Děti jsem připravila na to, že půjdeme do tělocvičny, kde nám přečte část své oblíbené knížky z dětství herec z Východočeského divadla Josef Pejchal. O tom, že tato akce proběhne, děti věděly předem. Měly možnost si připravit na herce otázky a donést si památničky k podpisu. S dětmi jsme si připomněli zásady slušného chování během kulturní akce.

HLAVNÍ ČÁST: (90 minut)

2. Čtení v tělocvičně s hercem Východočeského divadla Pardubice Josefem Pejchalem.

Josef Pejchal děti zaujal čtením knížky Karla Poláčka Bylo nás pět, přečetl několik zábavných příběhů a pak dal příležitost k otázkám. Žáci se zajímali o to, jaké je to být hercem, jaké je to hrát v televizi. Dozvěděli se, že Josef Pejchal se setkával s divadlem již od dětství, když mu doma rodiče hráli loutkové divadlo. Občas sám s kamarády připravil nějaké vystoupení. Také se dozvěděli, že na základní škole navštěvoval dramatický kroužek, a jeho paní učitelka ho připravovala ke zkouškám na konzervatoř, kde později začal studovat herectví. Josef Pejchal dětem svěřil, že rád hraje volejbal a fotbal, ale také rád lenoší.

ZÁVĚR: (5 minut)

3. Hodnocení dne.

Hodnocení muselo být přesunuto z časových důvodů na druhý den.

Hodnocení z pohledu žáků:

Dětem se program líbil. Měly zážitek z toho, že jim četl herec ze seriálu Ordinace v růžové zahradě. Znovu si chtěly zahrát pantomimu.

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Program druhého projektového dne mi připravil „půdu“ pro následující program. Bylo příjemné, že děti měly možnost setkat se se známou osobností a zjišťovat odpovědi na nejrůznější otázky. Profese herce jim byla motivací pro plnění jejich dalších úkolů.

Třetí projektový den – literatura, divadlo a film

Předpokládané činnosti dne:

1. Seznámení s dalším odvětvím umění – pokračování z předešlého dne a literární zpracování krajoých pověstí.
2. Čtení příběhu z knihy Lubomíra Macháčka Poklad na Kunětické hoře, výroba loutek.
3. Sestavení přípravy pro scénář k loutkovému divadlu.
4. Hra – skládání slov pomocí vlastních těl.
5. Opakování toho, co víme, a hodnocení dne.

Průběh dne:

ÚVOD: (15 minut)

1. Seznámení s dalším odvětvím umění – pokračování z předešlého dne a literární zpracování krajoých pověstí.

Nejdříve jsme s žáky vyhodnotili předchozí den. Povídali jsme si o zážitcích ze čtení v tělocvičně. Děti si také chtěly zahrát hry z předešlého dne. Slíbila jsem, že je naučím ještě jinou hru. Připomněla jsem dětem odpověď Josefa Pejchala na otázku „Kdy se poprvé setkal s divadlem?“. Mířila jsem k loutkovému divadlu, které jsem s dětmi chtěla zahrát, ale také vyrobit loutky. Zjišťovala jsem, jaká divadelní představení děti viděly, jaký je rozdíl mezi loutkovým a normálním divadlem. Většina dětí bez problému rozdily vyjmenovala.

Co potřebujeme k tomu, abychom zahráli divadlo?

Odpovědi žáků: loutky, herce, jeviště, kostýmy

Chtěla jsem je přivést k příběhu, podle kterého budeme hrát.

Když všechny věci, které jste vyjmenovali, mám, něco mi schází. Podle čeho hrají herci divadlo, nebo film?

Vysvětlila jsem, že divadlo, nebo film se hraje podle scénáře, jak vypadá scénář, co to je a podle čeho scénář vzniká.

HLAVNÍ ČÁST: (75 minut)

2. Čtení příběhu z knihy Lubomíra Macháčka Poklad na Kunětické hoře, výroba loutek.

Dětem jsem přečetla, krátký příběh z knihy Poklad na Kunětické hoře, která je volně zpracována na motivy knihy Františka Karla Rosůlka Pověsti a báje z Pardubicka. Příběh, který jsem vybrala, se jmenuje O pardubickém sousoší sv. Prokopa. Děj se částečně odehrává na Pernštýnském náměstí, zmiňuje se v něm sousoší s morovým sloupem a popisuje socha sv. Prokopa. Autor upozorňuje na krásné domy na náměstí, Zámeckou ulici. Také popisuje tradiční pardubický perník. Příběh je pro děti poučný také z výchovného hlediska – popisuje špatné chování lidí (pomluvy, nespravedlivost, zamlčování...)

Při čtení příběhu mají děti za úkol vybarvit a vystříhnout připravené loutky postav, které v příběhu vystupují.

3. Sestavení přípravy pro scénář k loutkovému divadlu.

Žáky jsem rozdělila do skupin a dala jim za úkol udělat přípravu pro sepsání scénáře. Úkolem bylo:

- a) Vypsát postavy, které v příběhu hrály.
- b) Popsat prostředí, kde se děj odehrává.
- c) Vyhledat, jaké špatné věci si lidé v příběhu provedli.

Skupiny:

A.

Jirka J., Marek P., Tomáš M., Martin R., Jan N., Robin K. (ze třídy 1. C)

B.

Dominika H., Alexandra M., Michaela M., Magdaléna Š., Tomáš L., Adam P. (ze třídy 1. C)

C.

Dominik H., Daniel P., Tomáš V.,

Karolína K., Jakub P., David P. - (ze třídy 1. C)

Pomocník pro všechny skupiny: Kateřina D. (ze třídy 4. A)

Zatím, co děti pracovaly, jsem pomocí tavné pistole připevnila vystřižené postavy k dřevěným tyčím.

4. Hra – skládání slov pomocí vlastních těl.

Zahrajeme si na umělce, který píše knihy. Kdo to je? „Spisovatel.“

Takový spisovatel musí znát hodně slov, často si i nějaké slovíčko vymyslí.

Hra:

Děti zůstanou ve skupině a mají za úkol znázornit slovo pomocí vlastních těl. Slova dostaly napsaná na lístečku a mají určitý čas na nácvik. Pak postupně skupiny předvedou své slovo a ostatní se ho snaží přečíst.

ZÁVĚR: (15 minut)

5. Opakování toho, co víme, a hodnocení dne.

Hodnocení z pohledu žáků:

Žáci se těšili na hraní divadla. Při čtení příběhu byli pozorní a loutky vybarvovali svědomitě. Při sestavování přípravy pro scénář jim dělalo problém spolupracovat. Na skupině bylo vidět (především u chlapců), že jsou tam ti, co dělají a ti, co si hrají, nebo dokonce zlobí. To pak vyvolávalo spory ve skupině a děti na to při závěrečném hodnocení upozornily. Při hře skládání slov z těl bylo opět vidět u některých žáků dobrou schopnost organizace. Těm, kterým se ve skupině nepodařilo prosadit, to činilo problém a raději skupinu opustili. To se skupině nelíbilo a obrátili se o pomoc na mě. Uvedli to také v kritice při závěrečném hodnocení. Stěžovali si rovněž na „pomocníka“, který se držel zejména u skupiny děvčat a nepomáhal rovnocenně

všem. Kateřina k tomu uvedla, že skupina A pomoc nepotřebovala. Snažila se je jen uklidnit a přimět k domluvě při spolupráci. Skupina C špatně spolupracovala, nepřijala ani rady pomocníka.

Hodnocení z pohledu pedagoga

Při úvodním rozhovoru se bohužel děti příliš nezapojily a nepodařilo se mi přivést je k odpovědím. Na otázky jsem odpovídala a termíny vysvětlovala převážně sama.

U čtení příběhu byl vidět zájem dětí, některé dokonce věděly o čertovi a soše sv. Prokopa na Pernštýnském náměstí. Loutky vybarvovaly svědomitě a se zájmem.

Rozdělení do skupin řídili žáci sami a proběhlo bez potíží. Práce v nich se jim dařila. Potíže byly pouze u skupiny C. Většina dětí odpověděla na otázky dobře, vyjmenování postav jim nedělalo problém, pomohlo k tomu i vybarvování připravených loutek během čtení. U popisu prostředí nejčastěji zmiňovaly Pernštýnské náměstí a chalupu. U třetí otázky žáci často nevěděli, co odpovědět. Skupina A uvedla jako špatnost vyvolávání čerta, skupina B rovněž. Také si vzpomněla na nevrácení perníku.

Skládání slov:

Skupina A. – zde se projevilo několik schopných organizátorů, což činilo problém Tomáši M. Ve skupině se nedokázal prosadit, urazil se a nechtěl spolupracovat a pomáhat při skládání písmen. To ostatním vadilo zejména proto, že jim chyběl člen pro sestavení slov. Snažila jsem se je přimět ke spolupráci.

Skupina B – měla výhodu, že v ní byla nejstarší žákyně a převzala tak roli vedoucího skupiny. Proto celkem snadno plnila úkoly. Mimo stáli pouze dva chlapci, kteří skupině tolik nepomáhali, a raději si hráli. Pak udělali jen to, co se jim řeklo.

Skupina C – ukázalo se, že v této skupině není nikdo dostatečně schopným organizátorem. Překvapivě se o organizaci starali spíše prvňáci, podařilo se jim napodobit práci jiných skupin. Potřebovali nejvíce mé pozornosti, aby se dokázali na úkol soustředit a udržet kázeň.

Celkově mě překvapilo, že tak složitý úkol i malé děti zvládly tak dobře.

Čtvrtý projektový den – loutkové divadlo, kultura

Předpokládané činnosti dne:

1. Seznámení se scénářem loutkového divadla.
2. Nácvik divadla.
3. Předvedení divadla pro naše oddělení.
4. Hodnocení dne.

Průběh dne:

ÚVOD: (15 minut)

1. Seznámení se scénářem loutkového divadla.

V úvodu jsem děti seznámila se scénářem, který jsem připravila podle příběhu O pardubickém sousoší svatého Prokopa. Tím jsme si příběh i postavy připomněli. Děti byly rozděleny do dvou skupin, byly jim rozdány scénáře a loutky připravené z minulého dne. To také rozhodlo, kdo jakou postavu zahraje.

HLAVNÍ ČÁST: (90 minut)

2. Nácvik divadla.

Společně jsme si četli scénář a opakovali si jednoduché věty, které naše postava říká. Dětem se to zdálo dlouhé. Nejtěžší roli měl Kašpárek – vypravěč. Protože tuto postavu vybarvoval žák, kterému slovní projev dělal problém, došlo k výměně rolí. Dále jsme už přímo hráli divadlo. Hru nám narušili rodiče, kteří si dříve vyzvedli dva žáky. Proto byly obě skupiny sloučeny a každé dítě mělo buď roli herce, nebo nápovědy.

3. Předvedení divadla pro naše oddělení.

Děti měly možnost zahrát si divadlo před spolužáky, ti jim s pomocí textů napovídali. Pro tuto činnost jsme si museli určit pravidla, aby nedošlo k chaosu. Po předvedení divadla byla vidět na dětech již únava, a proto následně dostaly prostor pro vlastní hodnocení.

ZÁVĚR: (10 minut)

4. Hodnocení dne.

Hodnocení z pohledu žáků: pomocí tleskání jako v divadle

Hodnocení celého dne jsem již nechtěla z důvodu nesoustředěnosti dětí dále prodlužovat, a proto jsem jen řekla, aby ti, kterým se den líbil zatleskali jako v divadle. Mám pocit, že tleskaly všechny děti, ale zdaleka ne všichni byli spokojeni s dlouhým a náročným programem.

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Rozdělení rolí nebylo dobře promyšleno, měla jsem rovnou předchozí den loutky rozdělit podle předpokládaných schopností dětí. Program také narušil dřívější odchod dvou žáků. Scénář se mi zdál být jednoduchý, ale pro děti v první třídě byl příběh dlouhý a jeho dramatizace vyžadovala dlouhodobější přípravu. Divadlo také nebylo vhodné pro všechny děti, nebylo možné je zaměstnat natolik, aby se vydržely soustředit po celou dobu. Pro zlepšení organizace bych navrhovala vynechání některých postav (např. mladší Vašek/starší Vašek – sloučit v jednu postavu), příběh zkrátit – především zjednodušit roli vypravěče.

Pátý projektový den – jde se za kulturou

Předpokládané činnosti dne:

1. Vymezení pojmu „kultura“ a výstava uměleckých fotografií.
2. Sestavení ptačích soch, rozmístění po areálu školy.
3. Nácvik divadla.
4. Zahrání divadla pro jiná oddělení.
5. Hodnocení dne.

Průběh dne:

ÚVOD: (15 minut)

1. Vymezení pojmu „kultura“ a výstava uměleckých fotografií.

Protože v pátek většina dětí odchází domů již po obědě, měli jsme na program málo času. Využila jsem doby, kdy čekáme ve frontě do jídelny, a fotografie umístila na nástěnku před jídelnou. Dětem jsem řekla, že před jídlem zajdeme ještě „za kulturou“ a zeptala se, jestli vědí, co to kultura je. Termín jsem jim pak vysvětlila.

Kultura je označení vybraných lidských činností, např. literatura, hudba, divadlo, obrazy. Když jdeme za uměním – do galerie, do divadla, na koncert, vždy můžeme také říci, že jdeme za kulturou. Umění je součástí lidské kultury.

My jsme teď na výstavě uměleckých fotografií různých autorů z naší třídy. Ti neměli možnost svým fotografiím dát jméno, proto je vašim úkolem pojmenovat fotografie zajímavými názvy. Podle toho co vám fotografie připomíná a co vyvolává ve vaší fantazii.

Fotografie (příloha č. 2)

HLAVNÍ ČÁST: (120 minut)

1. Sestavení ptačích soch, rozmístění po areálu školy.

Po obědě jsme zůstali venku a snažili se sestavit z nabarvených klacků sochy ptáků. Měla jsem k tomu připravený drátek, hřebíčky a kladívka. Jednalo se o činnost, při které bylo zapotřebí mého zvýšeného dohledu nad žáky sestavujícími sochy. Pomohla mi v tom Kateřina D., která dostala za úkol hrát s dětmi společné hry (např.

Honzo vstávej, Ovečky a vlci, Cukr-káva... apod.). Po skupinách zhruba 5 dětí se u mě střídali a zkoušeli si zatloukání hřebíků a spojování drátem. Z připraveného materiálu se nám podařilo sestavit dvě sochy, které jsme dozdobili peříčky. Z malých větviček si pak děti ve třídě udělaly malé sochy ptáčků. Z důvodu špatného počasí jsme sochy neumístili v areálu školy, ale ve třídě.

2. Nácvič divadla.

Došlo k rozdělení na skupiny. Především se opět změnilo obsazení rolí, protože někteří herci odešli po obědě domů. To znemožňovalo kvalitně nacvičit představení k vystoupení. Některé děti jevily o nácvič velký zájem.

Druhá skupina dozdobila ve třídě sochy ptáčků a vyrobila si vlastní malé sošky.

Třetí skupina vyrobila pozvánku na loutkové divadlo pro vedlejší oddělení.

3. Předvedení divadla pro jiná oddělení.

V závěru dne děti předvedly představení O sousoší sv. Prokopa žákům z vedlejší třídy. Byly spokojené, že se mohly předvést svým kamarádům a že byly oceněné potleskem.

ZÁVĚR: (10 minut)

4. Hodnocení dne.

Hodnocení z pohledu žáků:

Děti nejvíce ocenily, že se setkaly s výsledky své práce. Viděly vyvolané fotografie a pojmenovaly je. Překvapila je možnost zatlouct si sám hřebík, několik dětí se s touto činností setkalo prvně. Líbilo se jim překonání jejich strachu (hlavně děvčatům). Výtvarně se vyžily u zdobení soch peříčky. To je velmi bavilo a inspirovalo k vytvoření menších ptáčků ze zbytků větviček. Potlesk za loutkové divadlo jim byl také dobrou odměnou. Děti den hodnotily slovně – převážně kladně.

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Organizace dne byla náročnější z několika důvodů. Většina dětí odcházela domů po obědě, proto jsem musela počítat s problémy u nácvičku divadla. Menší počet dětí byl vyhovující pro sestavování soch a práci s kladívky a hřebíky. Bohužel do mého oddělení bylo přiděleno několik dalších dětí z důvodu nemoci kolegyně. Organizaci jsem zvládla díky rozdělení úkolů všem přítomným a jejich výrazné pomoci. Tak jsem mohla být přítomna u zatloukání hřebíků a bezpečnost práce nebyla porušena.

Po odchodu dětí z druhého oddělení mohl náš program pokračovat. Byla jsem potěšena radostí mých žáků z dokončené práce.

Šestý projektový den – kulturní památky

Předpokládané činnosti dne:

1. „Co je to kulturní památka?“ – rozhovor.
2. Orientační běh po kulturních památkách Pardubic.
3. Hodnocení dne.

Průběh dne:

Cílem tohoto dne je především zjistit, jak děti znají významná místa Pardubic – města, ve kterém žijí. Přemýšlela jsem, jak nejlépe udělat tento průzkum a rozhodla jsem se pro orientační běh. Program jsem uspořádala pro celou školní družinu, aby výsledků znalostí dětí bylo co nejvíce. Přínosem pro průzkum by také mohlo být širší věkové rozpětí dětí. Důležité bylo při sestavení orientačního běhu uvědomit si cíl projektu – zda-li potřebuji ověřit kolik kulturních památek děti znají, nebo kolik si jich zapamatují. Rozhodla jsem se, že cílem bude zjistit, kolik jich znají. Vybrala jsem proto základních 12 kulturních památek, o kterých jsem přesvědčena, že by je měly umět pojmenovat. Jejich fotografie jsem rozmístila v areálu školy během dopoledne a informovala ostatní kolegyně o průběhu závodu. Děti dostaly za úkol vzít si psací potřeby. Závod běžely dvojice, při startu dostaly kartičku, kde se musely podepsat a napsat věk. Na trasu byli žáci pouštěni po třídách.

ÚVOD: (15 minut)

1. „Co je to kulturní památka?“ – rozhovor.

Nejdříve se ptám všech žáků, jestli vědí co je to kulturní památka.

Kulturní památka je budova, socha, kašna, kterou postavil, nebo vyrobil významný člověk. Může být i důkazem toho, jak byli lidé v minulosti vynalézaví a šikovní (např. roubená stavení, staré továrny apod.). Vás teď čeká trasa, kde je 12 fotografií významných kulturních památek Pardubic, a vaším úkolem je napsat, jak se objekty jmenují.

Vysvětlila jsem pravidla závodu a pokusila se motivovat děti sladkou odměnou a diplomem. Upozornila jsem na zásady bezpečnosti a „fair play“.

HLAVNÍ ČÁST: (120 minut)

2. Orientační běh po kulturních památkách Pardubic.

Průběh závodu:

Závodu se zúčastnilo 115 žáků.

Závod proběhl podle plánu. Děti se řídily zadanými pokyny. Počet správných odpovědí byl většinou přímo úměrný věku závodníků.

Tabulka 1 Vyhodnocení orientačního běhu

KULTURNÍ PAMÁTKA		POČET SPRÁVNÝCH ODPOVĚDÍ		
		1. třídy 60 žáků/ <u>30 dvojic</u>	2. třídy 50 žáků/ <u>25 dvojic</u>	3. a 4. třídy 5 jednotlivců
1.	Zámek	12	17	4
2.	Hotel Grand	19	16	2
3.	Automatické mlýny	18	13	2
4.	Radnice	2	8	3
5.	Hlavní nádraží	28	24	5
6.	Divadlo	26	23	3
7.	Krematorium	4	4	0
8.	Kostel sv. Bartoloměje	20	22	3
9.	Zelená brána	17	20	5
10.	Kamenná vila	0	0	0
11.	Morový sloup	1	5	3
12.	Dům U Jonáše	7	13	4

ZÁVĚR: (15 minut)

Závěrem bylo ocenění všech účastníků závodu malou sladkostí, vyhodnocení znalce kulturních památek proběhne samostatně v odděleních po mém zpracování průzkumu. Nejlepší „znalec kulturních památek“ získá diplom.

3. Hodnocení dne.

Hodnocení z pohledu žáků:

Děti byly nadšené neobvyklou činností. Líbila se jim možnost využívat celý venkovní areál. Toužily také po odměně.

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Tato akce byla dobře připravená, proto proběhla hladce. Potěšující byl zájem dětí o kulturní památky města. Ocenila jsem i dobrou spolupráci s ostatními vychovatelkami školní družiny. Rovněž jejich hodnocení akce vyznělo velmi pozitivně.

Sedmý projektový den – hudba, tanec

Předpokládané činnosti dne:

1. „Je hudba a tanec umění?“ – diskuze.
2. Vystoupení hudebníka a učitele hry na housle Pavla Šíbla.
3. Hodnocení dne.

Průběh dne:

Na dnešní den jsem připravila program pro celou školní družinu. Než začal, stihli jsme si prostřednictvím diskuze vysvětlit, jak hudba a tanec patří do umění, a kde se s nimi můžeme v Pardubicích setkat.

Všichni se zúčastnili vystoupení houslisty Pavla Šíbla, které se konalo ve třídě 5. D. Po programu zbyl čas zahrát si hry.

ÚVOD: (30 minut)

1. „Je hudba a tanec umění?“ – diskuze.

S dětmi jsem opakovala, co už víme o umění, děti vyjmenovaly, co do umění patří – architektura, sochy, obrazy, fotografie.

„A patří tam hudba?“

„Ano, můj tatínek je umělec a dělá hudbu.“ Tomáš Líška 1. B

„A má to jako zaměstnání, nebo koníček?“

„Je učitel hudby a taky hraje v kapele Sto zvířat.“ Tomáš Líška 1. B

„Kdo z vás se učí hrát na hudební nástroj?“

6 dětí z 25 (flétna – kroužek při škole)

1 dítě z 25 (kytara)

1 dítě z 25 (klavír)

Přišli jsme do třídy 5. D, kde už na nás čekal umělec, který hraje na housle a je také učitelem hry na housle. Upozornila jsem děti na slušné chování během koncertu a bezpečnost při cestě po schodišti.

HLAVNÍ ČÁST: (60 minut)

2. Vystoupení hudebníka a učitele hry na housle Pavla Šíbla.

Program byl zajímavě připraven a děti velmi zaujal. Poslechly si hudebně ztvárněnou pohádku, slyšely, jaké zajímavé zvuky housle dokážou zahrát, dokonce někteří zájemci měli možnost vyzkoušet hru na housle. Na konci programu chtěli hrát téměř všichni.

Po přesunu do třídy jsem navázala na poslední otázky dětí, které se Pavla Šíbla ptaly, kde všude koncertuje. Zeptala jsem se:

„ *Kde se můžeme s hudbou setkat my v Pardubicích?* “

„Na koncertech, nebo na festivalech.“ Tomáš Líška 1. B

„V divadle.“ Natálie Šťastná 2. C

„*A říká vám něco Filharmonie Pardubice? Co hraje za hudbu?*“

Vysvětlila jsem dětem, že se jedná o orchestr – to je několik hudebníků hrajících na několik druhů hudebních nástrojů – převážně vážnou hudbu.

„*Co to je vážná hudba?*“

„Je taková smutná.“ Tomáš Líška 1. B

„*Dá se na vážnou hudbu tancovat? Třeba balet?*“

Většina souhlasila.

Pustila jsem video se záznamem z dětského baletního vystoupení Popelka.

<https://www.youtube.com/watch?v=mhaKnqxfbBs>

Během pěti minut děti viděly balet a slyšely klasickou hudbu, na to jsem navázala otázkou, jestli je tedy tanec také umění, a děti souhlasily.

Hra:

Na známé písničky z pohádek děti tančily. Při vypnutí zvuku musely stát jako sochy.

Hra:

Hádání názvů známých filmových pohádkových melodií.

ZÁVĚR: (15 minut)

3. Hodnocení dne.

Hodnocení z pohledu žáků:

Dětem se den líbil. Při vystoupení Pavla Šíbla se dobře bavily a bylo vidět, že je zaujal. Hodnotily nejkladněji hádání zvuků při hře na housle a možnost vyzkoušet si tento nástroj zahrát. Také se jim líbila hudební pohádka. U videa s ukázkou baletu už někteří rušili, ale zapojili se do hry na sochy. Tato hra je mezi žáky velmi oblíbená, můžou se u ní „vyřádit“.

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Den byl pro děti poučný a zábavný zároveň. Byl vidět jejich zájem o hudbu a smysl pro rytmus. Do budoucna by bylo dobré nabídnout jim více hudebních aktivit ve školní družině.

Osmý projektový den – volný čas

Předpokládané činnosti dne:

1. „Co je to volný čas, jak ho trávíme?“ – dialog.
2. Sošky lidí z drátku – různé způsoby využití volného času.
3. Hodnocení dne.

Průběh dne:

ÚVOD: (20 minut)

1. „Co je to volný čas, jak ho trávíme?“ – dialog.

Po příchodu do třídy jsem se děti zeptala, jestli vědí co je to volný čas. Odpověď hned následovala:

„To je čas, kdy můžeme dělat, co chceme.“ Tomáš Vrba 2. C

„Je to prostor pro činnost, kterou děláme rádi. Každý z vás se teď zamyslí nad tím, co dělá rád ve volném čase.“

V kroužku jsme si vyjmenovali naše oblíbené činnosti, kde převažoval sport, kreslení, tancování, hraní. Následovala hlavní činnost, a to vyrábění sošek z plyšového drátku.

HLAVNÍ ČÁST: (90 minut)

2. Sošky lidí z drátku – různé způsoby využití volného času.

Tuto činnost jsem vybrala podle knihy: Malujeme podle velkých mistrů od Rosie Dickinsové (str. 64 – 67)

Vzorem je sochařské dílo švýcarského umělce Alberta Giacometti z roku 1949, kde zobrazuje skupinu kráčeících lidí přes náměstí.

Úkolem bylo pomocí plyšových drátku vytvořit postavu, poté je omotat alobalem, aby tvořily dojem, že jsou z kovu. Vytvarování figurek nečinilo dětem problém, a dokonce je bavilo. Obalování staniolem už dělalo značné problémy, přestože děti měly podobnou zkušenost z jiných činností ve škole. Když už jsem začala pociťovat spíše zoufalství, než radost z činnosti, rozhodla jsem přestat s obalováním.

Nabarvili jsme polystyrenové desky nazeleno a připevnili k nim postavy vyrobené pouze z drátků. Každá postava znázorňuje oblíbenou činnost dětí, a proto nese soška i jméno autora. Naše dílo bylo vystavené na chodbě školy a všem se moc líbilo.

ZÁVĚR: (10 minut)

3. Hodnocení dne.

Hodnocení z pohledu žáků:

Činnost se jim líbila, ale pouze do fáze, než se dostali k obalování drátků staniolem. Žáci vyvinuli velikou snahu. Několikrát jsem dětem ukazovala správný postup, ale bylo to pro ně opravdu náročné. Dále se jim nelíbilo, když jsem chtěla, aby si vymysleli sošku, která znázorňuje jejich oblíbenou činnost, ale aby byla originální. Nejraději by totiž všichni chlapci dělali kliky.

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Činnost obalování drátku alobalem jsem si předem nevyzkoušela. Bylo by lepší příště zkusit práci předem a zadat ji i někomu jinému. Bylo mi pak líto, že jsem tím zbytečně děti „otrávila“. Z celkové práce mám ale dobrý pocit, myslím, že dětská snaha byla oceněna výstavou na chodbě a úspěchem u spolužáků z jiných oddělení, kantorů i rodičů.

Devátý projektový den – výlet, návštěva galerie

Předpokládané činnosti dne:

1. Procházka centrem Pardubic a ukázka kulturních památek.
2. Hodnocení dne.

Průběh dne:

ÚVOD: (40 minut)

Děti byly upozorněny na bezpečnost při cestě do centra města. Cesta proběhla bez problémů a nekázně žáků.

HLAVNÍ ČÁST: (80 minut)

1. Procházka centrem Pardubic a ukázka kulturních památek.

Děti měly během procházky několik úkolů. Tady jsou:

- Vyjmenovat, jaké na zámku probíhají výstavy
- Nakrmit pávy tvrdým pečivem
- Na Příhrádku hodit minci do kašny pro štěstí (staré halíře)
- Ze Zámecké ulice dojít ke kostelu svatého Bartoloměje
- Zjistit, z čeho je vyrobená střecha Zelené brány
- Na Pernštýnském náměstí najít sochu svatého Prokopa
- Najít dům U Jonáše a galerii Mázhaus

První úkol děti našly hned u brány zámku na ohořelém papíře smotaném do ruličky (příloha č. 15).

Vyjmenování probíhajících výstav dětem nečinilo problém, rychle si nápovědu našly hned za branou zámku na vystavených plakátech. Krmení pávů mělo veliký úspěch, děti bych nemohla od činnosti odtrhnout nebyť dalšího nalezeného úkolu na kašně u zámku. Ten děti dovedl k Příhrádku. Tam bylo snadné úkol splnit – hodit minci a něco si u toho přát. Další úkol byl ukryt v Zámecké ulici a nabádal k cestě ke kostelu. Tady už jsem musela některé žáky napomenout, aby nám neutekli. Na dveřích kostela visel další vzkaz, který nás zavedl k Zelené bráně. Tam bylo úkolem zjistit, z čeho je vyrobená střecha brány. Tento úkol byl příliš jednoduchý a splnili jsme ho už u kostela.

Podívali jsme se na další kulturní památky, a to Grand hotel, Komerční banku, budovu Infocentra, Východočeské divadlo na Náměstí Republiky a řekli si několik informací. Připomněli jsme si pověst o znaku Pardubic, kterou děti dobře znaly. U Zelené brány dostali žáci úkol vyhledat sochu svatého Prokopa. Z loutkového představení si pamatovali, že je uprostřed náměstí u morového sloupu, a měla by mít u sebe čerta. Dovolila jsem, aby k sousoší utíkali a sochu našli. U sousoší byly úkoly najít radnici, galerii Mázhaus a dům U Jonáše. Děti si prohlédly zajímavé domy na náměstí včetně radnice. Pak nás čekal návrat do školy, na který jsme měli asi 30 minut. Během cesty jsme den hodnotili.

ZÁVĚR: (30 minut)

2. Hodnocení dne.

Hodnocení z pohledu žáků:

Žákům se výlet s hledáním a plněním úkolů velmi líbil. Překvapilo je, že i budova banky, obchodního centra, nebo infocentra může být kulturní památka. Dozvěděli se o další zajímavé informace, ale zpáteční cesta byla už únavná. V Infocentru jsme nasbírali potřebný materiál na další den (letáky apod.)

Hodnocení z pohledu pedagoga:

Cesta se vydařila, byla jsem ráda, že se žádný z úkolů neztratil. Dětem se výlet líbil, přestože to byla místa, která už viděly několikrát. Zajímavé bylo hledání a plnění úkolů, které měly dětem připomenout, co jsme se během projektu dozvěděli. Mrzelo mě, že nebylo více času na návštěvu galerie. Bohužel ani nabídka výstav nebyla příliš vhodná pro děti.

Desátý projektový den – hodnocení, rozloučení

Předpokládané činnosti dne:

1. Povídání o projektu, opakování informací, hodnocení, ocenění.
2. Emotivní fotografie vyjadřující pocity dětí z projektu.

Průběh dne:

ÚVOD: (10 minut)

Příprava k činnosti ve třídě. Upozornění na bezpečnost při práci.

HLAVNÍ ČÁST: (60 minut)

1. Povídání o projektu, opakování informací, hodnocení, ocenění.

Po hodnocení předchozího dne jsme si připomněli, co všechno jsme během dvou týdnů zvládli udělat. Co se komu líbilo a nelíbilo, jsme nechali až na konec. Snažila jsem se o připomenutí všech nových pojmů a sestavení myšlenkové mapy na velký arch papíru. K vytvoření mapy měli žáci k dispozici výstřižky z časopisů. Mapa se stala součástí prezentace naší práce (Příloha č. 18).

Po vytvoření myšlenkové mapy měl každý žák možnost vyjádřit se k tomu, co se mu líbilo nejvíce a nejméně. To je také znázorněno na myšlenkové mapě. Na závěr jsem práci dětí ocenila i já. Všem dětem jsem udělila památní list a velký perník, který jsme na závěr rozdělili.

2. Emotivní fotografie vyjadřující pocity dětí z projektu.

Před rozkrojením perníkového srdce se celá třída vyfotila. Na fotce se měly děti tvářit podle toho, jak se jim celý projekt líbil.

3 Závěr

Projekt proběhl ve školní družině při základní škole Polabiny 1 – Pardubice ve dnech 4. března – 15. března 2013. Účastnily se ho děti mého oddělení, některé úkoly tvořily program pro celou školní družinu. Program musel být přizpůsoben počasí, které nám příliš nepřálo, ale nešlo jej odložit, kvůli mému nástupu na mateřskou dovolenou. Některé činnosti naplánované na ven, musely být přesunuty do interiéru. K narušení programu docházelo občas z organizačních důvodů – spojení oddělení z důvodu absence jiné vychovatelky, dřívější odchod dětí – např. k lékaři apod. Přesto se podařilo splnit veškeré stanovené cíle. Podle mých představ však mělo být jejich realizaci, hodnocení a prezentaci věnováno více prostoru.

Tak jsem dospěla k názoru, že je možné a velmi přínosné použít projektovou metodu pro šesti – až desetileté děti ve školní družině. Je však třeba přizpůsobit náročnost úkolů konkrétní věkové skupině. Navrhla bych také spolupracovat s jiným oddělením, aby mohly být děti rozděleny podle svých schopností a dohlížely by na ně dvě vychovatelky.

Potvrdila se moje hypotéza o znalosti dětí kulturních památek Pardubic, ve vztahu ke kultuře a umění. Děti z rodin, kde je kulturní vyžití na vyšší úrovni, se mnohem ochotněji do projektu zapojovaly a jejich znalosti a zkušenosti byly mnohem bohatší. Druhá skupina dětí – z méně podnětného prostředí – neprojevovala tak velký zájem, musela být k práci stále povzbuzována. Děti však měly takové prožitky a aktivity, které jim možná už nikdo nenabídne.

Velmi pozitivně vyzněly veškeré prezentace vycházející z úkolů projektu. Výstava vytvořených soch a sošek ptáků, fotografií žáků, prezentace loutkového divadla velmi pozvedla sebevědomí mých svěřenců. Děti měly radost, že dělaly a dokázaly něco víc než ostatní. Tento pocit pro ně znamenal víc než materiální ocenění.

Jsem přesvědčena, že mou práci mohou použít i další vychovatelky pro obohacení své práce s dětmi v ŠD. Je možné ji obměnit pro jiná města či obce, úkoly přizpůsobit místním podmínkám. Jsem ráda, že projekt obohatil činnost v naší školní družině. Volba tohoto tématu byla pro mě velkým přínosem. Ověřila jsem si nové

metody, které jsem znala jen z teorie, v praxi. Dokázala jsem, že ve ŠD mohou žáci získávat nové znalosti a dovednosti prostřednictvím neotřelých činností. Znovu jsem se přesvědčila, že děti mají velký potenciál, který je zapotřebí rozvíjet a výsledky jejich práce co nejširěji prezentovat. Ocenění okolím povzbudí každého k dalšímu úsilí a působí blahodárně na jeho sebevědomí. Prezentace naší práce je také dobrá pro propagaci naší školy.

Použitá literatura a prameny

ČAPEK, R., *Odměny a tresty ve školní praxi*, Vyd. 1 Havlíčkův Brod: Grada, 2008. 160 s. ISBN 978-80-247-1718-0

ČINČERA, J., *Práce s hrou pro profesionály*, Vyd. 1 Havlíčkův Brod: Grada, 2007. 116 s. ISBN 978-80-247-1974-0

DICKINSOVÁ, R., *Malujeme podle velkých mistrů*, Vyd 1 Praha: Junior, 2007. 94 s. ISBN 978-80-7321-351-0

HÁJEK, B. a kol., *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*, Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 125 s. ISBN 978-80-7367-233-1

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*, Vyd. 1 Praha: Portál, 2008. 240 s. ISBN 978-80-7367-473-1

HODROVÁ, D. a kol. *Informatorium pro každého, aneb moderní vševěd*, Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1984. 96 s.

MACHÁČEK, L. *Poklad na Kunětické hoře a jiné příběhy*, Vyd. 2 Pardubice: Marie Mlejnková, 2007. 124 s. ISBN 978-80-902317-7-1

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6

PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B. a kol. *Školní družina*. Vyd. 1 Praha: Portál, 2003. 154 s. ISBN 80-7178-751-5

PODDANÁ, J., KLIMPL M., NETUŠIL, L., *Pardubická zastavení: toulky městem s historickým ohlédnutím*. Vyd. 1 Pardubice: Helios, 2002, 167 s. ISBN 808521111-4

RAZSKAZOV, J. *Pardubice metropole Polabí*. 1. Vyd. Pardubice: Helios, 2009. 200 s. ISBN 978-80-85211-26-9

TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M., *Učíme v projektech*, Vyd. 1 Praha: Portál, 2009. 176 s. ISBN 978-80-7367-527-1

ŠEBEK, F. *Dějiny Pardubic 1. díl*. Vyd 1. Pardubice: Městský národní výbor: Krajské muzeum východních Čech, 1990. 227 s. ISBN 80-900069-1-4

ŠEBEK, F. *Stoleté ohlédnutí: život Pardubic kolem toku 1900* Vyd. 1 Pardubice: Helios, 2000. 142 s. ISBN 80-85211-09-2.

KOŠAŘ, J., *Automatické mlýny* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

KOŠAŘ, J., *Dům u Jonáše* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

KOŠAŘ, J., *Kostel sv. Bartoloměje* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

KOŠAŘ, J., *Pernštýnské náměstí* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

KOŠAŘ, J., *Příhrádek* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

KOŠAŘ, J., *Východočeské muzeum* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

KOŠAŘ, J., *Zámek Pardubice* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

KOŠAŘ, J., *Zelená brána* [e-pohlednice] [online] *E-pohlednice*. Internetové stránky Města Pardubice. Město Pardubice, ©2008. [cit. 31.3.2013]. Dostupné z: <http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

MACH, J. *Z družiny se stává celodenní odkladiště dětí*. [online] Novinky.cz [cit. 11.4.2013]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/298701-z-druzin-se-stava-celodenni-odkladiste-deti.html>

NOVÁK, J. *9 Příchod Popelky na ples*. [online] YouTube [cit. 30.3.2013]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=mhaKnqxfbBs>

Tabulka 10 – obr. Svatý Prokop. [online] Poutnik-jan.cz [cit. 30.3.2013] Dostupné z: <http://www.poutnik-jan.cz/lidova-zboznost--c/patroni-spolku-stavu-remesel-umeni/>

Tabulka 11 a 12 – obr. Pardubický znak. [online] Slavomirhorak.net [cit. 30.3.2013] Dostupné z: <http://www.slavomirhorak.net/ostatni/pardubice/>

Seznam příloh

PŘÍLOHA č. 1 – První projektový den ve fotografii

- Vztahuje se k s. 30 - 34 textu.

PŘÍLOHA č. 2 – První projektový den – fotografie zaměřená na detail v přírodě

- Vztahuje se k s. 33 textu.

PŘÍLOHA č. 3 – Třetí projektový den ve fotografii

- Vztahuje se k s. 39 - 41 textu.

PŘÍLOHA č. 4 – Hra Skládání slov z našich těl

- Vztahuje se k s. 41 textu.

PŘÍLOHA č. 5 – Příprava pro scénář k loutkovému divadlu

- Vztahuje se k s. 40 - 41 textu.

PŘÍLOHA č. 6 – Čtvrtý projektový den ve fotografii

- Vztahuje se k s. 43 - 44 textu.

PŘÍLOHA č. 7 – Scénář k loutkovému divadlu

- Vztahuje se k s. 43 textu.

PŘÍLOHA č. 8 – Pátý projektový den ve fotografii

- Vztahuje se k s. 45 - 47 textu.

PŘÍLOHA č. 9 – Vstupenka a pozvánka na loutkové divadlo

- Vztahuje se k s. 46 textu.

PŘÍLOHA č. 10 – Tabulka pro orientační běh

- Vztahuje se k s. 49 textu.

PŘÍLOHA č. 11 – Sedmý projektový den ve fotografii

- Vztahuje se k s. 51 – 53 textu.

PŘÍLOHA č. 12 – Osmý projektový den ve fotografii

- Vztahuje se k s. 54 – 55 textu.

PŘÍLOHA č. 13 – Úkoly z procházky ve městě

- Vztahuje se k s. 56 textu.

PŘÍLOHA č. 14 – Myšlenková mapa

- Vztahuje se k s. 58 textu.

PŘÍLOHA č. 15 – Emotivní fotografie (hodnocení celého projektu)

- Vztahuje se k s. 58 textu.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Vyhodnocení orientačního běhu.....	49
Tabulka 2 Skládání slov z našich těl - LEV	79
Tabulka 3 Skládání slov z našich těl - HAD	79
Tabulka 4 Skládání slov z našich těl - VLK.....	79
Tabulka 5 Skládání slov z našich těl - MED	79
Tabulka 6 Skládání slov z našich těl - ZEM	79
Tabulka 7 Poslavy z příběhu	80
Tabulka 8 Prostředí příběhu	81
Tabulka 9 Špatnosti.....	82
Tabulka 10 O Pardubickém sousoší sv. Prokopa.....	84
Tabulka 11 Tabulka pro orientační běh	91
Tabulka 12 Orientační běh - odpovědi.....	91

Seznam obrázků

Obrázek 1Hodnocení prvního dne	34
Obrázek 2 Barvení přírodnin	68
Obrázek 3 „Slimáci na kůře“	69

Obrázek 4 „Lodka“	69
Obrázek 5 „Vánočka“	70
Obrázek 6 „Oko stromu“	71
Obrázek 7 „Prasklina“	72
Obrázek 8 „Fleky“	73
Obrázek 9 „Brečící strom“	74
Obrázek 10 „Šipkovaná“	75
Obrázek 11 „Strašidýlko“	75
Obrázek 12 „Bambule“	76
Obrázek 13 Vybarvování šablon loutek při čtení příběhu.	77
Obrázek 14 Skládání slov z vlastních těl, skupina A, slovo HAD.	77
Obrázek 15 Skládání slov z vlastních těl, skupina B, slovo LEV.	78
Obrázek 16 Skládání slov z vlastních těl, skupina C, slovo VLK.....	78
Obrázek 17 Cvičení podle scénáře.....	83
Obrázek 18 Detail sošky ptáčka	86
Obrázek 19 Socha ptáčka 1	87
Obrázek 20 Socha ptáčka 2	87
Obrázek 21 Malé sošky ptáčků.....	88
Obrázek 22 Hraní divadla 1.....	89
Obrázek 23 Hraní divadla 2.....	89
Obrázek 26 Vystoupení houslisty Pavla Šíbla.....	92
Obrázek 27 Snaha omotat plyšové drátky staniolem. 1	93
Obrázek 28 Snaha omotat plyšové drátky staniolem. 2	93
Obrázek 29 Oblíbené volnočasové aktivity.....	94

Obrázek 30 Detaily postav z drátku.....	95
Obrázek 31 Výstava sošek	96
Obrázek 32 Procházka městem - úkol 1.....	97
Obrázek 33 Procházka městem - úkol 2.....	98
Obrázek 34 Procházka městem - úkol 3.....	99
Obrázek 35 Procházka městem - úkol 4.....	100
Obrázek 36 Procházka městem - úkol 5.....	101
Obrázek 37 Procházka městem - úkol 6.....	102
Obrázek 38 Procházka městem - úkol na doma	103
Obrázek 39 Myšlenková mapa	104
Obrázek 40 Emotivní fotografie	105
Obrázek 41 Závěrečná fotografie	105

PŘÍLOHA č. 1 – První projektový den ve fotografii

Obrázek 2 Barvení přírodnin

PŘÍLOHA č. 2 – První projektový den – fotografie zaměřená na detail v přírodě

Obrázek 3 „Slimáci na kůře“

Obrázek 4 „Lod'ka“

Obrázek 5 „Vánočka“

Obrázek 6 „Oko stromu“

Obrázek 7 „Prasklina“

Obrázek 8 „Fleky“

Obrázek 9 „Brečící strom“

Obrázek 10 „Šipkovaná“

Obrázek 11 „Strašidýlko“

Obrázek 12 „Bambule“

PŘÍLOHA č. 3 – Třetí projektový den ve fotografii

Obrázek 13 Vybarvování šablon loutek při čtení příběhu.

Obrázek 14 Skládání slov z vlastních těl, skupina A, slovo HAD.

Obrázek 15 Skládání slov z vlastních těl, skupina B, slovo LEV.

Obrázek 16 Skládání slov z vlastních těl, skupina C, slovo VLK

PŘÍLOHA č. 4 – Hra Skládání slov z našich těl (jedno slovo pro 6 osob)

Tabulka 2 Skládání slov z našich těl - LEV

LEV	
------------	--

Tabulka 3 Skládání slov z našich těl - HAD

HAD	
------------	--

Tabulka 4 Skládání slov z našich těl - VLK

VLK	
------------	--

Tabulka 5 Skládání slov z našich těl - MED

MED	
------------	--

Tabulka 6 Skládání slov z našich těl - ZEM

ZEM	
------------	--

PŘÍLOHA č. 5 – Příprava pro scénář k loutkovému divadlu

Tabulka 7 Poslavy z příběhu

	<p><i>PŘÍPRAVA PRO SCÉNÁŘ K LOUČKOVÉMU DIVADLU – POSTAVY Z PŘÍBĚHU</i></p> <p><i>Příběh: O pardubickém sousoší sv. Prokopa</i></p> <p><i>Autoři:</i></p>
<p><i>Zde napiš šest hlavních postav, které v příběhu vystupovaly:</i></p>	
<p><i>Zde můžeš doplnit další postavy, nebo napsat vlastní nápad k loutkovému divadlu.</i></p>	

Správné odpovědi:

- Sedlák Bouška
- Selka Boušková
- Václav
- Mařenka
- Kačenka
- Děvečka Barča

Další postavy mohou být: vesničani, drbny, prodavač perníku, děkan kostela/farář, sv. Prokop, čertík...

Tabulka 8 Prostředí příběhu

	<p>PŘÍPRAVA PRO SCÉNÁŘ K LOUTKOVÉMU DIVADLU – PROSTŘEDÍ PŘÍBĚHU</p>
<p>Příběh: O pardubickém sousoší sv. Prokopa Autoři:</p>	
<p><i>Zde napiš prostředí, kde se děj odehrává:</i></p>	
<p><i>Zde můžeš doplnit další prostředí, nebo napsat vlastní nápad k loutkovému divadlu.</i></p>	

Správné odpovědi mohou být:

- Zámecká ulice
- Pernštýnské náměstí
- Sousoší sv. Prokopa
- Kostel sv. Bartoloměje
- Světnice/ dvůr u Boušků
- Stánek s perníkem...

Tabulka 9 Špatnosti

	<p>PŘÍPRAVA PRO SCÉNÁŘ K LOUČKOVÉMU DIVADLU – ŠPATNOSTI</p> <p>Příběh: O pardubickém sousoší sv. Prokopa</p> <p>Autoři:</p>				
<p><i>Zde napiš, jaké špatnosti si lidé v příběhu provedli:</i></p>					
<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>					
<p><i>Zde můžeš doplnit další špatnosti, nebo napsat vlastní nápad k loutkovému divadlu.</i></p>					

Správné odpovědi mohou být:

- pokoušení čerta
- zapomenutí na děvečku Barču s dárkem z pouti
- lhaní, nebo zapírání o nalezeném perníku
- pomluvy vesničanů

PŘÍLOHA č. 6 – Čtvrtý projektový den ve fotografii

Obrázek 17 Cvičení podle scénáře

PŘÍLOHA č. 7 – Scénář k loutkovému divadlu

Tabulka 10 O Pardubickém sousoší sv. Prokopa

KAŠPÁREK	Ocitáme se v době, kdy už bylo cítit zimu i pod kožichem, na Pernštýnském náměstí, kde se koná vánoční trh.
SEDLÁK BOUŠKA	Brrr! To je zima.
SELKA BOUŠKOVÁ	To je lidí! Ať se, děti neztratíte!
KAŠPÁREK	Děti zaujal pardubický perník.
SEDLÁK BOUŠKA	Líbí se ti ten čert Vašíku?
VAŠÍK	Moc se mi líbí jeho dlouhý jazyk.
MARJÁNKA	Já chci panenku a pro Kačenku srdíčko.
KAŠPÁREK	Vašík šel raději obdivovat krásné domy na náměstí, až došel k soše svatého Prokopa uprostřed náměstí.
VAŠÍK	Hej, svatý pane, vyměň mi svého čerta za perníkového!
KAŠPÁREK	V té chvíli zacinkal řetízek u nohy svatého Prokopa, až se Vašík lekl. Rychle utíkal za rodiči a s nimi odjel do chalupy.
DĚVEČKA BARČA	Co jste si přivezli z trhu?
MARJÁNKA	Já mám perníkovou panenku, Kačenka srdíčko a Vašík čerta.
KAŠPÁREK	Vašík chtěl čerta ukázat, ale nikde se nenašel. Čas plynul a stavení se dobře dařilo, až lidé z vesnice začali závidět.
DRBNA 1	Daří se jim, protože mají čerta v chalupě!
DRBNA 2	Raději se téhle rodině vyhnu!
KAŠPÁREK	Všichni se Bouškovým začali vyhýbat. Sedlákovi bylo z toho tak smutno, až z toho žalu zemřel. O stavení se začal starat již dospělý Vašek.
VAŠEK	Všechno to začalo, když jsem byl malý a požádal sv. Prokopa o čertíka. Ale co teď?
MARJÁNKA	Pojedeme na trh do Pardubic.
KAČENKA	Koupím si tam perníkové srdce.
DĚVEČKA BARČA	Ach, zase na mě zapomenou a nic mi nepřivezou.

VAŠEK	Poprosím svatého Prokopa o pomoc a odpuštění.
KAŠPÁREK	Bouškovi vyjeli na trh, bylo to skoro jako tenkrát. Zastavili se u stánku s perníkem, nakoupili si perníčky a tentokrát si Vašek vzpomněl i na Barču. Pak šel Vašek k soše svatého Prokopa.
VAŠEK	Svatý Prokope prosím tě o odpuštění, vrať nám do chalupy klid a pohodu.
KAŠPÁREK	Řetízek zacinkal jako tenkrát a to bylo znamení, že můžou odjet z trhu domů. Doma se přivítali s Barčou a Vašek jí hned předal dárek. Stárnoucí ženu to moc překvapilo.
DĚVEČKA BARČA	Pane, prosím Vás o odpuštění! Tenkrát vám vypadl čertík z holínky, já ho našla a nikomu nic neřekla.
KAŠPÁREK	Vašek Barče odpustil, a zastyděl se, že si tenkrát na Barču nevzpomněli. Všichni se usmířili a čert opustil jejich stavení.

PŘÍLOHA č. 8 – Pátý projektový den ve fotografii

Obrázek 18 Detail sošky ptáčka

Obrázek 19 Socha ptáčka 1

Obrázek 20 Socha ptáčka 2

Obrázek 21 Malé sošky ptáčků

Obrázek 22 Hraní divadla 1

Obrázek 23 Hraní divadla 2

PŘÍLOHA č. 9 – Vstupenka a pozvánka na loutkové divadlo

*VSTUPENKA NA LOUTKOVÉ
DIVADLO*

*O pardubickém
sousoší svatého
Prokopa*

*POZVÁNKA NA
LOUTKOVÉ
DIVADLO*

O pardubickém sousoší svatého Prokopa

Kdy?

Kde?

PŘÍLOHA č. 10 – Tabulka pro orientační běh

Tabulka 11 Tabulka pro orientační běh

Zde napiš své jméno, příjmení a věk:			
Kulturní památky Pardubic – NAPIŠ NÁZVY BUDOV			
1.		7.	
2.		8.	
3.		9.	
4.		10.	
5.		11.	
6.		12.	

Tabulka 12 Orientační běh - odpovědi

Zde napiš své jméno, příjmení a věk:			
Kulturní památky Pardubic – NAPIŠ NÁZVY BUDOV			
1.	Zámek	7.	Krematorium
2.	Hotel Grand	8.	Kostel sv. Bartoloměje
3.	Automatické mlýny	9.	Zelená brána
4.	Radnice	10.	Kamenná vila
5.	Hlavní nádraží	11.	Morový sloup
6.	Divadlo	12.	Dům U Jonáše - galerie

PŘÍLOHA č. 11 – Sedmí projektový den ve fotografii

Obrázek 24 Vystoupení houslisty Pavla Šibla

PŘÍLOHA č. 12 – Osmí projektový den ve fotografii

Obrázek 25 Snaha omotat plyšové drátky staniolem. 1

Obrázek 26 Snaha omotat plyšové drátky staniolem. 2

Obrázek 27 Oblíbené volnočasové aktivity

Obrázek 28 Detaily postav z drátů

Obrázek 29 Výstava sošek

PŘÍLOHA č. 13 – Úkoly z procházky ve městě

Milé děti,

1 *nacházíte se před branou pardubického zámku, který je také sídlem Východočeské galerie. Můžete zde navštívit několik výstav. Vaším úkolem je vyjmenovat probíhající výstavy. Zjistíte, které patří mezi stále expozice?*

Další zvědavé otázky:

- ☺ Na místě renesančního zámku stál původně vodní hrad – co to znamená?
- ☺ Znáte majitelé panství, kteří se zasloužili o rozvoj města?
- ☺ Jaká je jejich erbovní pověst, najdete jejich erb?

Další úkol najdeš u vstupu do rytířského sálu...

Obrázek 30 Procházka městem - úkol 1

2 Děti,
věděly jste, že je na zámku schovaný poklad?

Není těžké ho objevit. Hlíďají ho zámeční pávy. Zkuste je zabavit krmením a třeba se Vám podaří poklad vypátrat...

Další zvědavé otázky:

- ☺ Vite jaké čeledi je páv?
- ☺ Páv symbolizuje jednu špatnou vlastnost, která to je?

Najdete-li poklad, zavede Vás k dalšímu úkolu...

Obrázek 31 Procházka městem - úkol 2

Blahopřeji!

3

držíte-li tento vzkaz, znamená to, že jste našli poklad! Jsou to staré mince. Dnes už za ně nic nekoupíte.

Poznali jste místo na obrázku? Umíte ho pojmenovat? Je to středověké opevnění, které dnes slouží výstavám a koncertům...

Další zvědavé otázky:

- ☺ Najděte pamětní desku a zjistěte komu patří.
- ☺ Příhrádek chránila věžová brána s padací mříží, do jaké ulice brána vede?

Najdete-li kašnu na obrázku, hodte do ní minci z pokladu a něco si přejte. Jistě se Vám přání splní. Pak projděte branou do Z....é ulice, kde najdete další úkol.

Obrázek 32 Procházka městem - úkol 3

Výborně!

4

Tento obrázek Vás zavede k dalšímu úkolu. Na obrázku je kostel, víte jak se jmenuje? Váš úkol je dojít ke kostelu. Tam můžete odpovědět na –

Další zvědavé otázky:

- ☺ Znáte akci Noc kostelů? Vysvětlete co se při této akci děje.
- ☺ Jaké další kostely z Pardubic znáte?
- ☺ Před vstupem do kostela je výhled na několik kulturních památek, umíte je ukázat a pojmenovat?

Další úkol je na dveřích kostela ...

Obrázek 33 Procházka městem - úkol 4

5

Předposlední úkol Vás zavede k významné dominantě města. Z věže Zelené brány je krásný výhled na město i do vzdáleného okolí. Víte z jakého materiálu je střecha brány a proč je zelená?

Další zvědavé otázky:

- ☺ Jak je věž vysoká?
- ☺ Najděte znak Pardubic a připomeňte si pověst.
- ☺ Kde je Informační středisko Pardubic a co se tam můžu dozvědět?
- ☺ Prohlédněte si další kulturní památky v okolí Zelené brány.

Dojděte k Morovému sloupu na Pernštýnském náměstí a najděte sochu sv. Prokopa.

Obrázek 34 Procházka městem - úkol 5

6

Tak a je tu poslední úkol!

Prohlédněte si zajímavé domy na Pernštýnském náměstí a najděte:

- 1. Radnici*
- 2. Mázhaus*

Cestou domů se můžete podívat na tuto kulturní památku, jak se domu říká a proč? Co je v domě dnes?

Obrázek 35 Procházka městem - úkol 6

Milé děti,

máte za sebou cestu po kulturních památkách Pardubic. Ve městě je ještě hodně významných budov, které jsme si nestihli prohlédnout. Váš úkol na doma je najít s rodiči další kulturní památky města a snažit se o nich něco dozvědět. Můj tip na první kulturní památku je tento obrázek (třeba ho už spatříte cestou do školy). Přeji Vám krásný den a doufám, že se Vám výlet líbil.

Obrázek 36 Procházka městem - úkol na doma

Obrázky malíře Jaromíra Košaře. Dostupné na World Wide Web:
<http://cz.visitpardubice.com/e-pohlednice/>

PŘÍLOHA č. 14 – Myšlenková mapa

Obrázek 37 Myšlenková mapa

Popis myšlenkové mapy:

Děti měly za úkol z přinesených prospektů Pardubic vystříhnout obrázky

- volnočasových aktivit (oranžové číslování)
- kulturních akcí (modré číslování)
- kulturních památek (zelené číslování)

Obrázky jsme označily barevnými čísly. K číslům pak doplňovaly správné popisky.

PŘÍLOHA č. 15 – Emotivní fotografie (hodnocení celého projektu)

Obrázek 38 Emotivní fotografie

Obrázek 39 Závěrečná fotografie